

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVIII
БРОЈ 791
25. фебруар 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

СРЕБРНИ ТРГ

Индијски владар Хасан Кан додељивао је титулу раџе сваком оном ко је био вољан и довољно богат да сребрним рупијама поплача читав трг на којем је по традицији ова титу-

ла свечано додељивана. Да би се трг поплакао било је потребно 125 хиљада рупија, што би да нас представљало вредност од око 7 милијарди старих динара. Сребрни „билим“ прелазно је у владареву својину.

ГОСПОДИН „САН ЖЕН“

Маршал Франсоа Жозеф Лефевр, један од највећих Наполеонових војсковођа оженио се још као обичан војник Катарином Хипшер, пра-

љом своје чете. Наполеон је касније произвео Лефевра за маршала и дао му титулу војводе од Главска. Све то је послужило Сардуу као мотив за његову чувену комедију „Мадам Сан Жен“.

ПУСТО ГРЧКО...

Хигијенски прописи нису плод модерног времена. Још у старој Грчкој за оне који су трговали животним намирницама постојали су одређени прописи. Тако су пекари морали да за време рада имају преко уста нарочите заштитне мараме.

У ОВОМ БРОЈУ:

- ПАРТИЗАНСКИ КУРИРИ
- ОВОРИО САМ ЈАМАМОТА
- ВЛЕДОЛИКИ КИКУИЈУ
- ВОРВА ПРОТИВ ВУКЕ У ГРАДОВИМА
- УМЕСТО ИЗГУВЉЕНЕ ГЛАВЕ НОВА КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ
- ШАХ
- АНЕГДОТЕ
- СПОРТ
- ПИСМА ЧИТАЛАЦА
- ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

Кроз нашу
земљу

РАДЕНСКА СЛАТИНА

Словенија има већи број минералних извора од којих је већина каптирана и уређена у бањска одмаралишта и лечилишта.

Словеначке бање се по ком фору и уређености могу упоредити са познатим лечилиштима Европе. Поред Рогашке Слатине, Долењских, Смарјашких и Римских топлица, Добраче и неких мање познатих бања истиче се Раденска Слатина.

Лечилиште и средиште експлоатације минералне воде, која се у флашама са етикетом „три срца“ продаје широм наше земље, налази се у долини реке Муре у североисточној Словенији, недалеко од границе према Аустрији. Аутомобилским путевима бања је повезана са Мурским Соботом, Љутомером, Горњом Радгоном, а тиме и с осталим местима ове републике и наше земље. Кроз Раденску Слатину пролази пруга која од Орможа и Љутомера води за Горњу Радгону тако да ово туристичко место има веома добре саобраћајне везе.

Први минерални извор Раденске Слатине открио је 1833. године студент Карло Хен. Нешто касније он је као лекар испитивао воду лековитих извора који су каптирани и пуштени у експлоатацију. Године 1871. напуњено је 37 хиљада флаша минералне воде која је продавана и у суседним земљама. Изградња вила, бањских хотела и других објеката интензивније је отпочела када су Раденци

РАДЕНСКА СЛАТИНА — „ЗДРАВИЛИШКИ ДОМ“

повезани железничком пругом. Поред природних бушењем терена добијени су и нови извори.

После ослобођења приступило се обнови и реновирању многих бањских објеката. Већ 1947. године сви објекти Раденске Слатине били су спремни да приме бројне по-

сетице. Велике промене извршене су у одељењу за пуњење флаша. Набављене су нове модерне машине за прање и пуњење боца. Минерална вода Раденске Слатине освојила је потрошаче не само у Словенији већ и у осталим републикама.

У Раденској Слатини посто-

ји 20 извора чија се вода користи за лечење купањем и пићем, а и за пуњење флаша. Температура минералних извора Раденске Слатине креће се од 12,4 до 13,8°C, а садржи велике количине слободне угљене киселине. Лековита вода Раденске Слатине помаже у лечењу обољења срца, крвних судова нервних болести, малокрвности, болести бубрега органа за варење.

Раденску Слатину посети годишње око 10 хиљада болесника и туриста. У близини околини бање налази се више привлачних места до којих се често организују излети, као на пример на оближње планинске врхове са којих се пружа диван поглед на Прекомурје и делове Аустрије и Мађарске. Посете Љутомеру, центру виноградарског дела Словеније, такође су, веома омиљене.

ЧИЛЕАНСКА ПУСТИЊА И МАРС

Два америчка научника очекује да ће захваљујући анализи узорака глате из пустињских крајева на северу Чилеа моћи одговорити на питање постоји ли живот на Марсу. У неким деловима ових области кишна нити било какав други атмосферски талог није пао већ више од 40 година тако да у њима владају услови слични онима на

ткз. црвеној планети. Власта готово и не постоји. Ишчекао је сваки траг живота. Тло је покривено перском, глиненом прашином и слојем соли, а научници верују да је тло Марса сличног састава. Ни у чилеанској пустињи ни на Марсу нема ветрова. Ако у чилеанској пустињи открију живот — онда га има и на Марсу.

АНЕГДОТЕ

Тајна његовог успеха

О Ван Донгену, француском сликару пореклом Холанђанину (25. I 1877.) који је прославио 90. рођендан постоји безброј анегдота везаних за његов успех. Једна од њих је и следећа:

„Његови модели су увек задовољни јер он их не слика онаквим какви су већ какви би они желели да буду“.

Кад је чуо за ову анегдоту Ван Донген је смејући се додао:

„Тајна мог успеха је у томе што ја сликам жене тањим него што су, а њихов наикт дељим...“

Мој ред је неред

Питер Чини, познати амерички писац криминалних романа, имао је некакав свој ред на писаћем столу и због тога је увек долазио у сукоб са кућном помоћницом која је опет увек гледала да га „распреди“ кад он није код куће. Једног дана писац се дуго врпољио на столицу уз непрекидно гуњање. Кад је то приметила његова жена га упита што је нервозан.

— Како да не будем нервозан кад видим да ми нешто фали на столу.

— Кладила бих се да у оволиком нeredу који стоји пред тобом и не знаш шта ти фали?

— Како да не знам — љутито јој одговори писац — фали ми вадицеп који сам ту оставио пре недељу дана.

Биће боља акустичка

Антон Рубинштајн спремао је једном концерт. До последњег дана продато је мало карата. Сви његови пријатељи и организатор били су забринути. Сви сем Рубинштајна. Један члан одбора за приредбу стално је говорио:

— Концерт ће бити веома слабо посећен.

— Да, то је тачно, али што буде мање публике, биће боља акустичка, одговори Рубинштајн.

Ripley's — Веровали или не!

**ПЦЕЛЕ
У ЦРНИНИ**
КАДА У ШПА-
НСКИМ ПИРИНЕ-
ЈИМА УМРЕ НЕКИ
ПЧЕЛАР ОБАКУ
ОД ЊЕГОВИХ
ПЧЕЛА ПОПР-
СКАЈУ ЦРНИМ
МАСТИЛОМ

АМБЛЕМ

НА ЗАСТАВИ
ИНДИЈЕ КОЈИ СИ
МЕДИЈЕ ИНДУ-
СТРИЈСКИ
ПРОГРЕС КОПИРА
КАМЕНОМ
ТОЧКА СТАРОГ
2.200
ГОДИНА НАРЕНОГ
У САРНАТУ

**ПРЕДСЕДНИК САД
МАРТИН
ВАН
БУРЕН**
4 ГОДИНЕ УОПШТЕ
НИЈЕ ПОДИЗАО
ПЛАТУ
ДА ВИ НА КРАЈУ
СВОГ МАНДАТА
ОДЈЕДНОМ УЗЕО
ЦЕЛУ СУМУ

**ПРВИ
НОВЧИК
С ПОРТРЕТОМ
У ИСТОРИЈИ**
БИЛА ЈЕ
СРЕБРНА
ДЕКАДРАХМА
С ГЛАВОМ СИРА-
КУШКЕ КРАЛИ-
ЦЕ ДЕМАРЕТЕ
ИСКОВАНА 480.
ГОДИНЕ ПРЕ
НАШЕ ЕРЕ

УДОВИЦА РАЦЕ БАЛХАДАРА СИНГА

ВЛАДАРА ТИЛОЈА/ИНДИЈА/ ИЗДА-
ШУКИ НА ПОСМРТНОЈ ЛОМАЦИ СВОГ
МУЖА, ВАЦИЛА ЈЕ ЊЕГОВ ФЕС
НА ОКУЛПЕНУ ГОМИЛУ — И ЧОВЕК НА
СИЈУ ЈЕ ГЛАВУ ПАО ПОСТАО ЈЕ
НОВИ РАЦА ОД ТИЛОЈА

КИШНО ДРВО

ТРОПСКО ДРВО *Samanea Saman*
УТОКУ ДАНА ОКУЛПА ВЛАТУ
СВОЈИМ МАХУНАМА А СВАКЕ
ВЕЧЕРИ ЈЕ ИЗЛИЈЕ НА ЗЕМЉУ
У ОБЛИКУ ПРАВОГ ПЛОСКА

WALT DISNEY ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

СПОРТСКИ КАЛЕИДОСКОП

дину. Када је први пут победио на једној трци у Јужној Африци имао је свега 9 година и 10 месеци.

Боксер Луис Фирто, вишеструки противник Цека Демпсија, никад није тренирао и није хтео да учи технику боксовања. Био је убеђен да ће без технике лакше савлађивати своје противнике због тога што их збуњује својим неуобичајеним ударцима.

Пре тридесетак година већ засићени љубитељи коњских трка покушали су да нађу нову, узбудљиву забаву у трци нојева. Дуге и скупе припреме завршиле су се неуспехом. На првој утакмици стартовало је дванаест нојева али ниједан није стигао до циља. Неки су просто окренули са стазе и удобно чучнули, а неки су стали и више нису хтели да крену.

Најмањи професионални докеј био је Френк Вутон, енглески првак за 1909. и 1912. го-

Бадминтон је један од првих спортова којим су се бавиле и жене. Још 1900. године у Енглеској је одржавано такмичење жена за првенство у бадминтону.

Да би видели боксерски двобој између светског првака Карпатија и Џоа Луиса на лондонском стадиону „Олимпија“, гледаоци из првих редова морали су да плате за улазнице 70.000 динара, што је и до данас остала најскупља цена за једну спортску приредбу. Луис је био нокаутран већ у првој рунди.

Пре неколико година један фудбалски клуб из Солсберија, у Родезији, добро је платио једном врачу који је тврдио да ће им осигурати победу. Врачање није помогло клубу је изгубио десет узастопних утакмица.

Познати енглески књижевник Валтер Скот, аутор многих романа, међу којима је нашим читаоцима најпознатији „Ајванхо“, био је одушевљен присталица фудбала и по миње га у многим својим делима. Скот је чак написао и оду посвећену фудбалу која се завршава стихом „јер је живот такође ногометни двобој“.

После једне партије крикета у Индији играчи нису извадили из земље три кочића која означавају „врата“, већ

су их оставили на игралишту. Сутрадан их је прва кугла која их је погодила здробила на комадиће: преконоћ су термити потпуно изгризли унутрашњост кочића оставивши само танак спољашњи слој.

У Лос Анђелосу су пре извесног времена испробали ново ракетно возило које је за пет минута по стартовању достигло брзину од 1.700 километара на час.

Већину израза који и данас означавају положај или покрете у мачевању установио је још 1570. године Француз Анри Сен Дидије.

Традиционална веслачка утакмица између универзитета Оксфорд и Кембриџ била је најкраћа 1951. године. Због јаке непогоде осмерац Оксфорда се преврнуо тек што је кренуо са старта и самим тим препустио победу студентима — веслачима из Кембриџа.

Ово необично возило које је са свих страна заштићено жичаном мрежом употребља-

вају на игралиштима голфа у Фениксу, у Аризони, да би и за време игре могли да скупљају изгубљене лоптице.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Тачно дефиницијо

— Зна ли неко да ми објасни шта је то басна — пита школски инспектор Ђаке:
— Знам ја — повика Влаја.
— Е, онда нам лепо кажи.
— Басна је кад разговарају две животиње између себе као што на пример, разговарамо сад нас двојица.

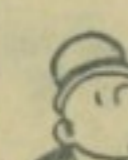
Он се не игра

— Влаја — каже ујка Паја строго свој сестрићу — знам да сам ти забранио да се играш са Јојом.
— Али ујка Пајо, ја се не играм са њим, ја се бијем.

Е, како је њему

Ујка Паја грди Рају:
— Зар те није срамота да увек заборавиш шта имаш за домаћи рад. Како Јоја увек уме да исприча својој мами.
— Е, лако је њему кад он станује близу школе.

Понушор он...

— Драги мој — каже лекар Пери Ждери — крајње је време да престанете са алкохолем и да пређете једно време само на млеко.

— Не вреди да покушавам, докторе — каже Пера тужно.
— Како не вреди — чуди се доктор — кад сте ви то уопште покушали?
— Па кад сам био беба.

Важан разлог

— Због чега бих вама дао ово место а не осталим кандидатима. Да немате неку предност? — пита међ Шилу.
— Имам, како да не?
— Заиста, а шта је то?
— Могу да читам свој рукопис.

Сигурно је сигурно

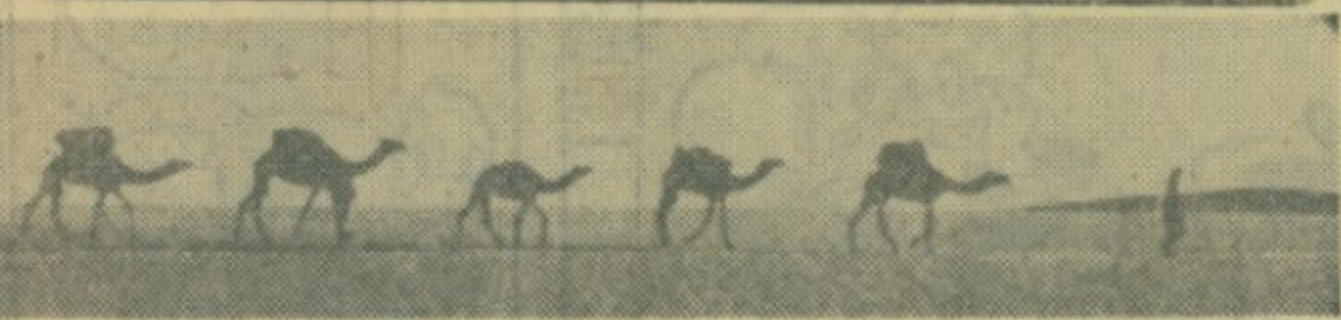
Пера Ждери као шериф није вам много популаран. Знајући за то он оде једном берберину, који се недавно доселио у њихов град, и унута га:
— Знасте ли ко сам ја?
— Не.
— Е, онда ме обријте.

Понај у позоришту

Паја и Понај седе у позоришту. У једном тренутку Паја рече Понају:
— Гле, овај што седи до тебе, спава...
— Е баш си безобразан, зар си због тога морао да ме будиш.

ЧУДА

ПУСТИЊЕ

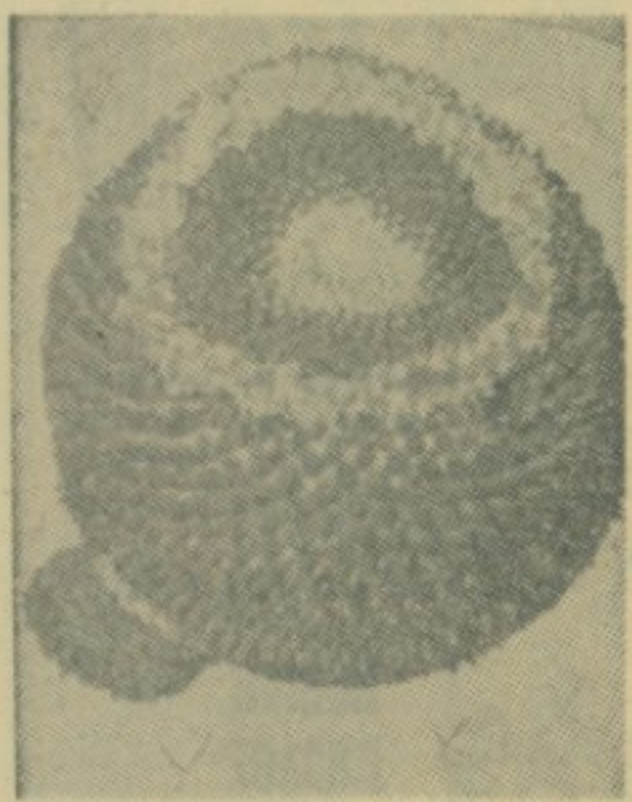

КАЛИФОРНИЈСКИ ЈУКА-КАКТУС ИМА ВЕЛИКЕ ГРОЗДОВЕ ОД ВЕЛИХ ОКРУГЛИХ ЗВОНЧИГА

Сада пустиње на први поглед изгледају као мртва пешчана или каменита прострост, оне имају свој живот; рађање и умирање, лепоте и тајне. Кактуси су једно од првих обележја пустињског пејзажа. Како они живе? Где налазе воду? Тежак посао црпења воде из пустињског гласа обавља њихово корење. Сва енергија биљке у почетку њеног раста концентрише се на корен који продире дубоко у земљу. Ко-

рен кактуса званог „камиље бодље“ простире се каткад пет до шест метара у дубину и ширину мада биљка изнад земље није виша од пола метра. Неке врсте америчких кактуса имају изукрштано подземно корење које понекад заузима површину од 20 до 25 квадратних метара.

Зашто кактуси немају лишће? Лишће кактуса, кроз које се иначе биљка ослобађа сувишне воде, временом је закржљато и претворило у суве и оштре бодље. Што је ваздух сувљи то је стврђавање ткива у бодље интензивније. Бранени се од суше (жеге) пустињске биљке се неки пут увијају у клупче и лишће се покрива паперјастом материјом која преко ноћи и у зору ускладиштује воду коју ослобађа у току дана. У томе је и сврха постојања задебљалог меснатог ткива многих кактуса. У њему може да се смести огромна количина воде. Мексички кактуси високи до 15 метара су прави резервоари воде. У њима може да се накупи чак и до 3.000 литара течности. Захваљујући тим резервама кактуси могу годинама да живе без капи воде. Један афрички кактус, који је годи-

ВЕНАЦ ОД ЦВЕТОВА КРАСИ ОВАЈ НЕОВИЧНИ КАКТУС МЕКСИЧКИХ ПУСТИЊА

ГАЗЕЛА ДОРКАС, НАЈЉУПКИЈЕ ПУСТИЊСКО СТВОРЕЊЕ. НЕДЕЉАМА МОЖЕ ДА ЖИВИ БЕЗ ВОДЕ.

нама изгледао сасушен, са првом влагом коју је добио покрио се за неколико дана са 300 пупољака.

Немају све пустињске биљке закржљало лишће. Тако, на пример, дуговечне агаве имају лишће поређано у круну које каткад достиже дужину од три метра. Има каткуса који су се прилагодили животу у пустињама калцијумових и натријумових соли где сва друга жива бића умиру отрована. У пустињама источно од Каспијског мора расту стотине врста ових халофита (ХАЛОФИТЕ) су биљке које живе на тлу са високим садржајем соли. (хало — грчки значи „СО“).

Географима је довољно да виде неке пустињске биљке па да одреде из које пустиње потичу. Јер, свака пустиња има свој биљни свет. Палма је сахарско дрво и расте само у оазама. Постоји преко 1.100 врста палми, а рачуна се да у свим сахарским оазама има укупно око 16 милиона стабала палми. У дунама крај мора успева ефедр (вилина брада) са танким зеленим границима, Нубија и Судан су прекривени багровим дрвем а у Палестини, Сирији и Месопотамији налази се у обиљу биљка „ружа из Јериха“ са цветом-кактусом налик на малено гнездо. У Мексику, Перуу и Калифорнији расту биљке налик на циновок цвеће високе 15 до 20 метара (Cereus speciosissimus). Да нема њих животиње не би имале ни храну ни заштиту од жеге.

Укоренења мишљења да су жирафе и зебре пустињске животиње је заблуда. У ствари оне живе у саванама и степана а само каткад направе краткотрајан излет у пустињу. Ни лав није пустињска звер.

Камила може да живи десетак дана без воде, а двогрба камила из Бактријане чак

СКОЧИМИШ

и до петнаест. Међутим, њој је потребно 20 до 30 килограма хране на дан. Потреба камиле за водом добрим делом зависи од годишњег доба. Зими када су биљке пуне воде оне могу врло дуго да држе без воде. У нормалним условима камила пије 30 до 35 литара воде дневно. Камила може за један дан да превали 35 километара са 180 до 200 килограма терета. Када је добро истренирана камила мехарис превали и до 60 километара.

Упркос свему томе камила није права пустињска животиња. Тај атрибут може се у пуној мери приписати гациној газели доркас (Gazella dorcas), једној од најљупкијих животиња на земљи. Она се удаљује десетинама километара од оаза и уеда и готово сасвим може да се лиши воде. Једна врста ових газела је арапска газела (Gazella arabica) која живи на острвима Црвеног мора где уопште нема слатке воде. Газела доркас и антилопа адасе се хране биљкама које садрже влагу. С времена на време свраћају у оазе а затим их поново за дуго време напуштају и крстаре валовитим пешчаним дунама.

На жалост, ловци су десетковали пустињске антилопе и газеле. Тако је пустиња остала царство глодара и гмизаваца. Најнеобичнији од свих њих је скочимиш. Он напада инсекте и ситне животиње, а храни се остацима утинулих животиња. За њега је све добро.

Утврђено је да змије у пустињи у ствари не подносе топлоту. На жарком пустињ-

ском сунцу температура достиже 60 до 70°C. Међутим чим температура тела змије која зависи од спољне околине, порасте до 38 степени змија изгубљена у песку у гине. Змије се спасавају на тај начин што се закопају у песак а изнад површине им остаје само предњи део главе. У борби између скочимиша и змије, миш често односи победу. Најопасније су рогате отровнице које су стари Египћани обожаваали. Оне до стижу дужину од 75 сантиметара. Једно од најружнијих пустињских створења је гуштер молах који је безо пасан; дугачак је око 20 сантиметара.

Људи су одавно почели систематски да претварају пустиње у баште. Један од најлепших примера представља израелска пустиња Негев која покрива површину од 14.000 квадратних километара, а чии су њени земљопоседници измислили бројне фарме. У Узбекистану је оаза Бакара не само отргнута од наноса песка већ је још 55.000 хектара пустиње преобработено у зелене пашњаке.

Испод северне Сахаре, у области која се граничи са Атласом, Туатом Тидикелтом и Триполитанијом простире се на површини од 600.000 квадратних километара огромни резервоар пијаће воде. Слој воде дебело 200 до 800 метара допире до дубине од 2.000 метара. Укупне резерве се цене на 24 милијарде кубних метара. Ове резерве се не би источиле чак и ако би се црпало 20 до 25 кубика воде у секунду.

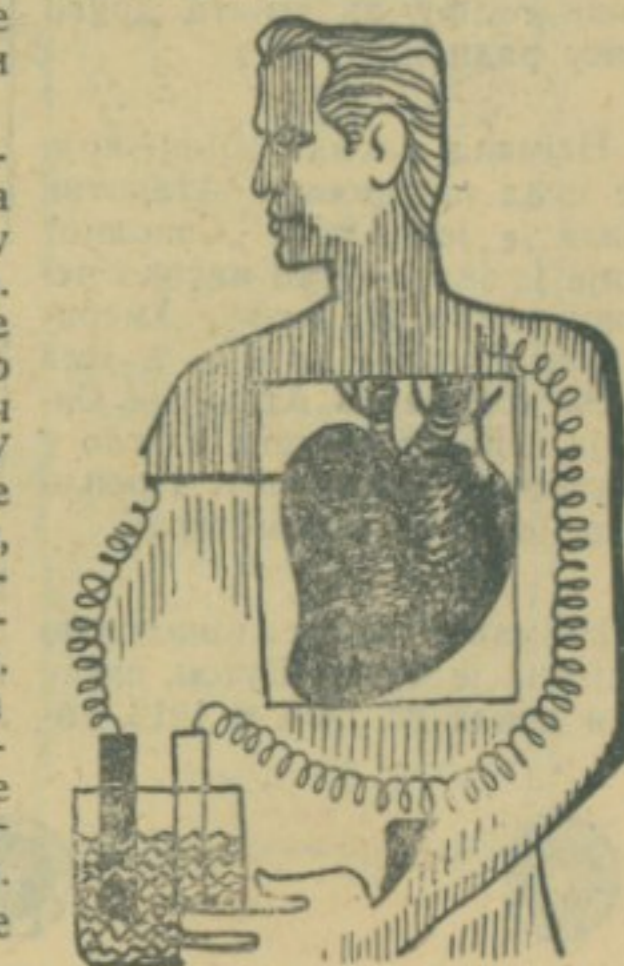
ТЕЛО — ГЕНЕРАТОР ЕЛЕКТРИЦИТЕТА

Електрицитет је у могућности да продужи људски живот! Савременој хирургији пошло је за руком да изведе изузетан подухват. Захваљујући електричној живиној батерији усађеној у грудни кош, откуцаји оболелог или оштећеног срца могу постати сасвим правилни. Је дина невоља је у томе што се батерија-акумулатор исприје за три до четири године те се болесник мора подвргнути новој, тешкој операцији.

Да би се то избегло лекари су приступили после низа експеримената новом начину производње електрицитета. Организам оболелог постаје „фабрика“ која непрекидно производи потребну електричну енергију за рад срца. У њега се уграђују електроде два метала, сребра и цинка, платине и цинка, сребра хлората и цинка. Органске течности служе као електролити. Добијена електрична струја довољна је за напајање стимулатора који подстиче срце на рад за десет откуцаја мањих од нормалног рада срца.

Неке животиње већ дуже време производе електрици-

тет електробиогенезом. Компанија Ценерал Електрик у САД извршила је експеримент са пацовом. Под његову кожу уврћена је челична електрода док је у грудни кош уграђена друга, платинска електрода. Добијена разлика напона износила је 0,70 волти што је довољно за вишечасовно функционисање малог радио-апарата.

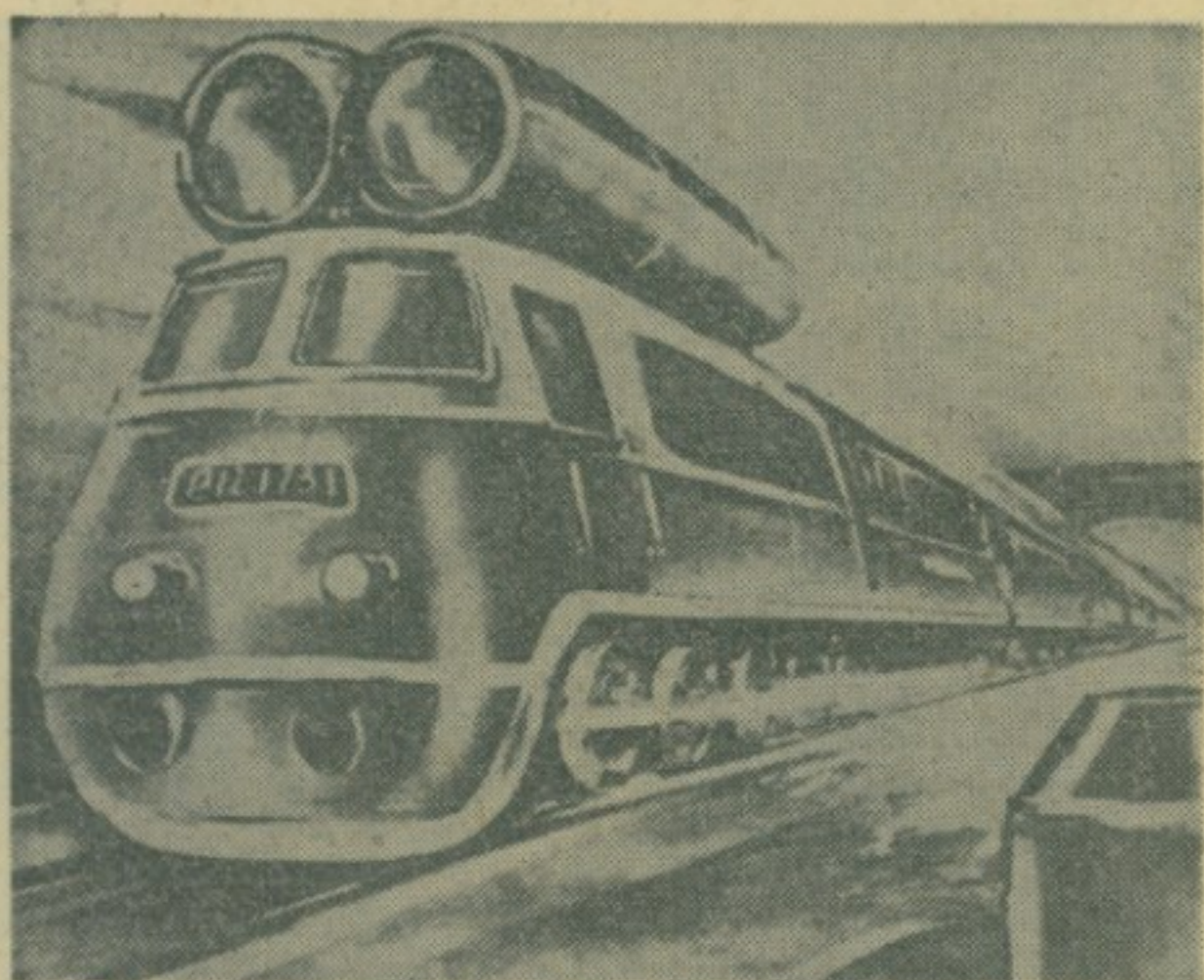

ЗООЛОШКИ ВРТ ОД ХАРТИЈЕ

МОСКОВЉАНИН НИКОЛАЈ ГРИШИН ИМА НЕОВИЧАН „ХОВИ“ ПРАВИ ОД ХАРТИЈЕ ФИГУРЕ ЖИВОТИЊА И ИНСЕКТА. ПРИ РАДУ ГРИШИН НЕ УПОТРЕЂАВА ЛЕПАК И ЈЕДИНИ „АЛАТ“ СУ МУ — МАКАЗЕ.

ОВАКО ВИ ИЗГЛЕДА ВОЗ НА МЛАЗНИ ПОГОН.

Брзином звука преко трачница

Човек се креће све брже и брже, на земљи, изнад ње и испод ње. Најновији пројект у том правцу је локомотива на млазни погон. У не тако давној прошлости такозване „фире“ и друге астматичне локомотиве представљале су право чудо технике и брзине. По том су постигнуте брзине од „читавих 100 км на час“. Рођењем електричних и дизел-локомотива постигнута је бр-

зина до 200 км — управо фан тастична брзина. Међутим, конструктори још нису задовољни. Гледајући како небом лете авиони млазњаци они су пожелели да и земљом јуре возови све брже и брже. Почело је пројектовање воза на млазни погон. Предвиђа се да ће он постигати брзину од 300 км/ч, па чак и целих 360 км!

Борба против буке у градовима

Бука и галама постају све већа невоља у великим градовима. Људи су све нервознији не само због ујурбаног темпа живота, него и због постојане буке, коју у први мах не примећују и на коју мисле да су се навикли. Данас је ван сваке сумње да бука у великим, густо насељеним градовима може да изазове у људи не само нервозу и несаницу, него и да оштети слух па и да изазове тешке нервне поремећаје. Лекари су већ пронашли везу између психосоматског дејства буке и извесних тешких обољења. У свим великим градовима предузимају се због тога мере за сузбијање буке и у ту сврху издају се разни прописи. Оснивају се и удружења за сузбијање буке, а у практичном раду на сузбијању буке учествују лекари, инжењери, социолози, психофизиолози, правници и други научници. Основано је и Међународно удружење против буке, које ће маја месеца ове године одржати свој конгрес у Баден-Бадену.

Главни извори буке у градовима су улични саобраћај и моторизација, али и рад

разних индустријских предузећа, нарочито грађевинских. Посебан проблем представља бука авиона за куће у близини аеродрома. Највећу буку изазивају млазни авиони приликом полетања и пробијања „звучног зида“. У близини тих аеродрома становање људи готово је немогуће.

У борби против буке нарочито се истакао град Цирих, у Швајцарској. У том граду основан је посебан Центар за сузбијање буке, у коме се налазе представници полиције, инспектори за здравље, грађевинарство и одељења за рад. Органи полиције дужни су да Центру пријављују све изворе буке где сами не могу да интервенишу. На најпрометнијим местима у граду, постављени су посебни апарати тзв. барометри за мерење буке, какав се види на нашој слици. Јединица за мерење јачине звука је „децибел“. Бука до 50 децибела подношљива је ноћу у квартовима за становање. Бука до 60 децибела може се поднети дану у квартовима за становање, а бука преко шездесет децибела већ изазива смањену способност за рад. Бука, пак, преко 80 децибела може

„ВАРОМЕТАР“ ЗА МЕРЕЊЕ БУКЕ У ГРАДОВИМА

да изазове оштећење слуха, а преко тога и хронична обољења.

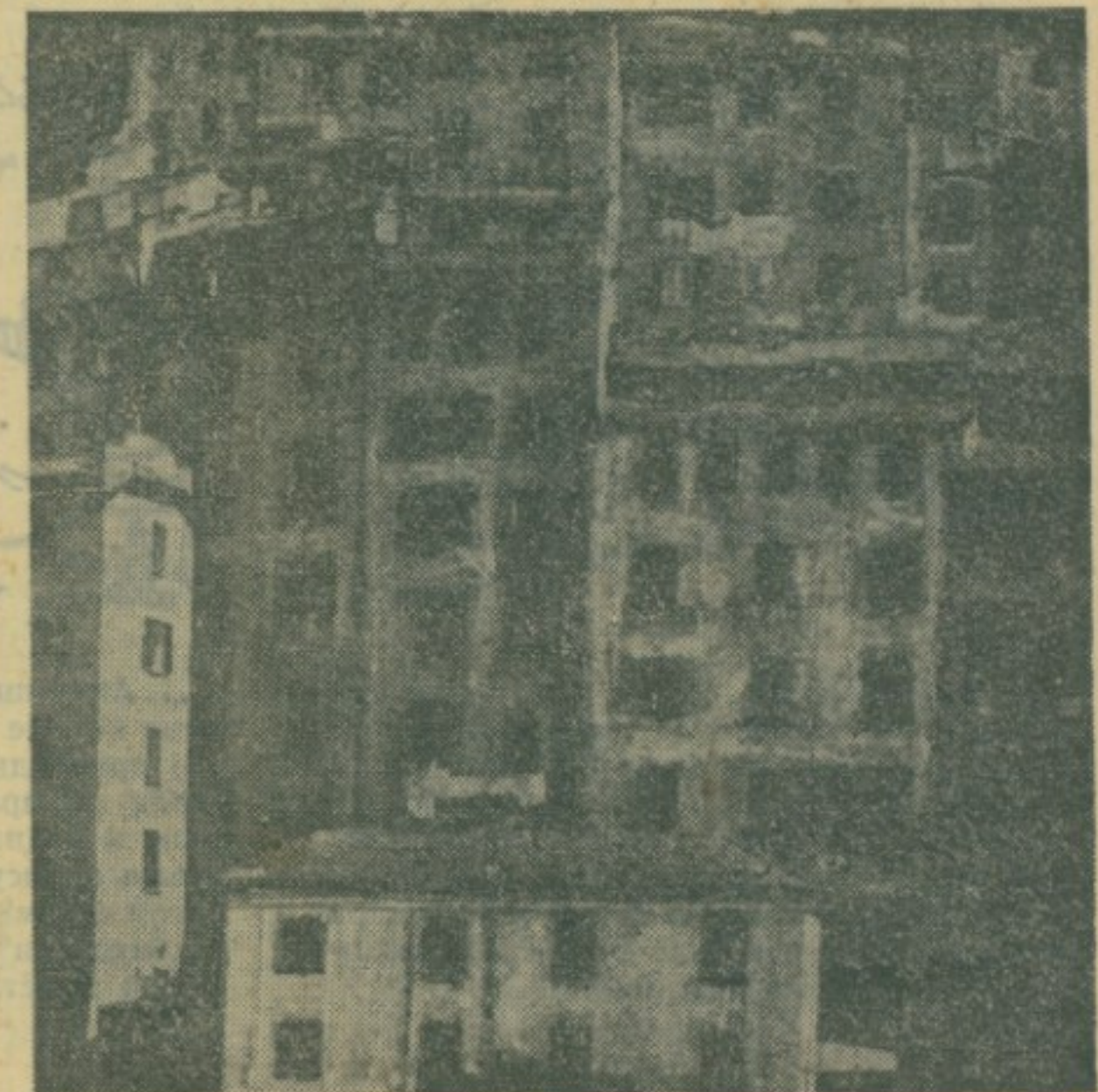
Ево ко су изазивачи буке: обични мопеди изазивају буку до 70 децибела, малолитражни аутомобили до 78 децибела, аутомобили са јачим моторима до 80, двотактни мотори до 150 кубних сантиметара до 85, тешки дизел мотори и мотоцикли преко 150 кубних сантиметара изазивају буку од 90 децибела.

Помоћу „лармометра“ није тешко установити који возач крши прописе о изазивању буке на улицама.

МУМИН И ТВ

Највеће пећи за пржење риба на свету

Први облакодери нису саграђени у Њујорку! Камоља, градић на италијанском делу Азурне обале име куће високе десет и више спратова, које су саграђене пре него што су Американци чак и помишљали на облакодере. Настале из нужде, подигнуте су уз литице које се одсеком спуштају до обале.

Другу особеност Камоље чине две цинковске пећи за пржење рибе саграђене под ведрим небом. Имају свака по шест метара у пречнику, кружни су облика и користе се само два-три пута годишње. Приликом празника заштитника града Сан Фортуната, сваке друге мајске недеље, у пећима се за један дан испржи више хиљада килограма рибе што је довољно да се нахрани 8.000 становника овог приморског градића.

ГРГЕЧ — ЦИН

Недалеко, од обале Калифорније недавно је уловљен циновски морски гргеч тежак 250 килограма и дугачак два метра.

Најмањи телевизор на свету

Телевизор који видите на снимку засад је најмањи на свету. Минијатурни апарат конструисан је на 30 полупроводника а напаја га 6 малих батерија. Његов екран, и то по дијагонали, велик је свега 5 сантиметара. Сопственик телевизора има могућност да бира емисије по свом укусу јер апарат има 13 канала. Суперминијатурни телевизор конструисао је К. Синклер, студент универзитета у Кембриџу.

ШКОТСКИ КОЛАЧИ

Шкотски извозник Џејмс Хаам верује да је пронашао нов „шлагер“: дошао је на идеју да извози нарочиту врсту колача који се сматра-

ју шкотским специјалитетом. Хаам је модернизовао традиционални колач: за његово справљање уместо млека употребљава — шкотски виски.

ПОСАО ЈЕ ПОСАО...

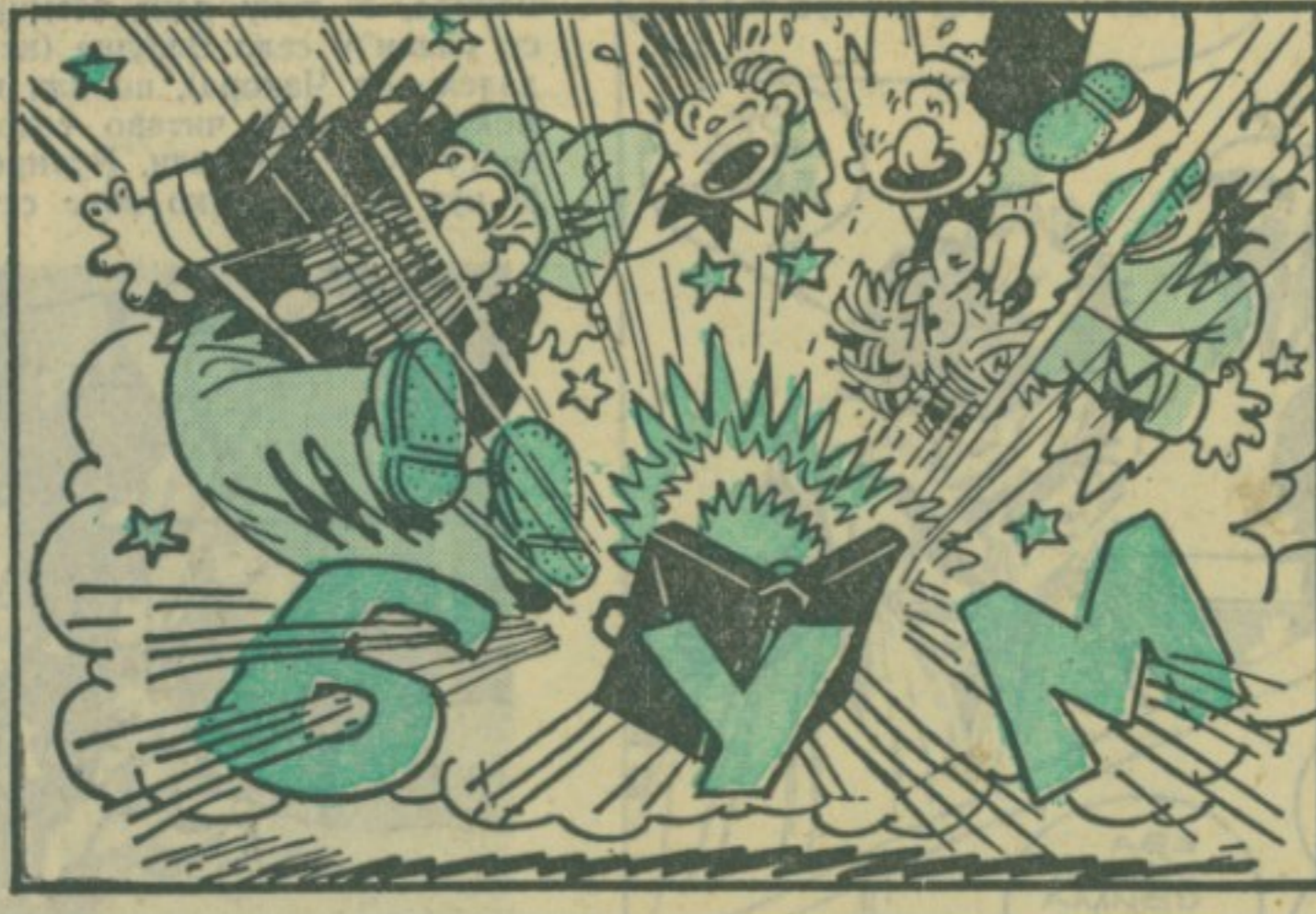
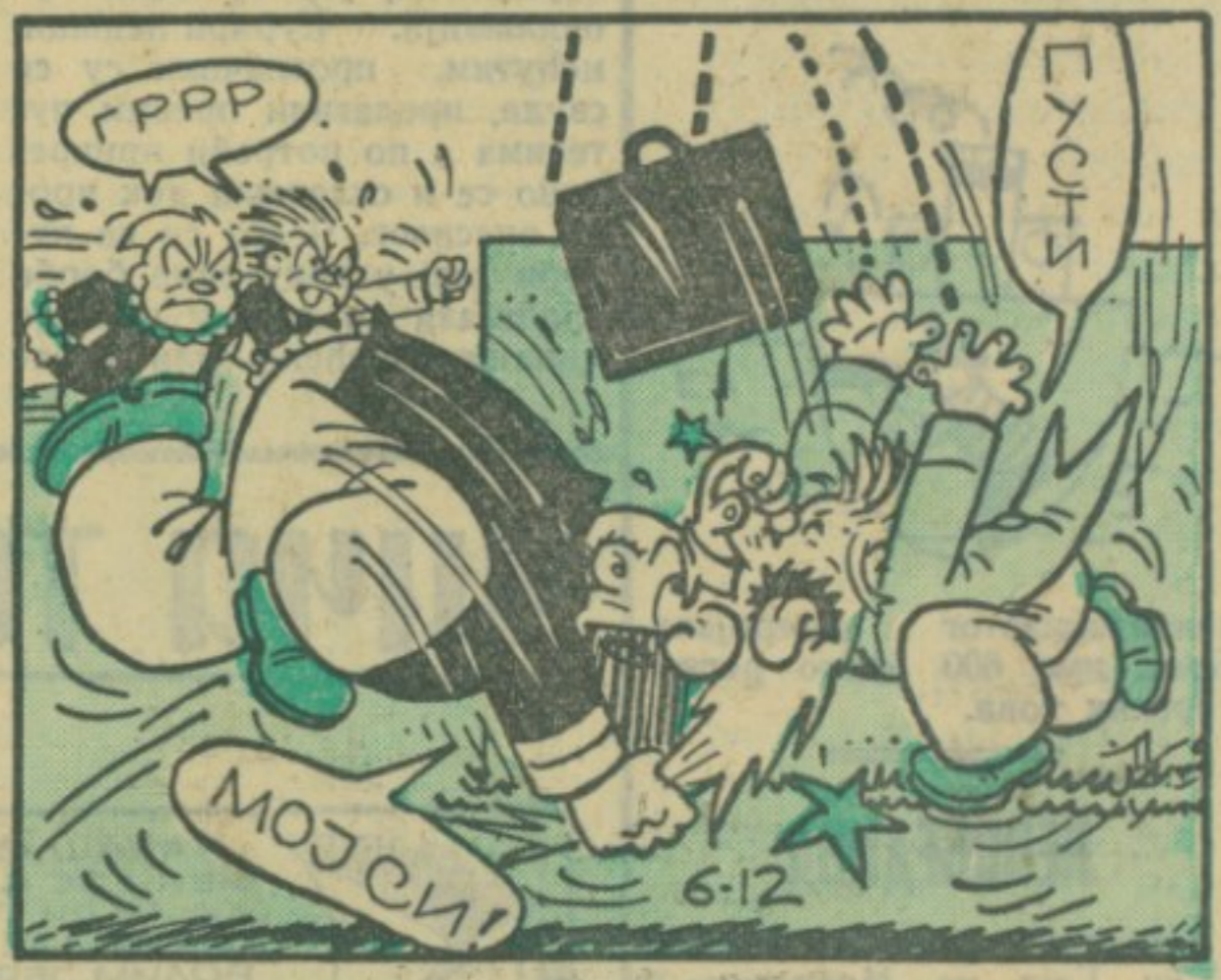
У главном граду Канаде, Отави, живи убеђени вегетаријанац Пјер Равел. Ни он ни ниједан члан његове породице не би ни за шта на свету ставили у уста комадић меса. Међутим, вегетаријанство ништа није сметало Равелу да недавно отвори у Отави своју осму — месарницу.

ЖРТВА МОДЕ

У једној робној кући у енглеском граду Мејдстону одржана је недавно распродаја. Гужва је била као на свим распродајама. Наједном се зачуо плач: један трогодишњи дечак гушио се у сузама јер је у метежу изгубио своју маму. На питање пословође зашто се није држао својој мајци за сукњу, малишан је кроз плач одговорио: „Ја сам

хтео али никако нисам могао да дохватим толико високо“. Дечакова мама имала је на себи мини-сукњу.

ВИДЕОМАГНЕТОФОН

Репортер с магнетофоном данас више никог не изненађује. Али, више далеко време када ће новински репортери полазити на интервјуе „наоружани“ ручним видеомагнетофонима. Америчка фирма „Вест“ већ је произвела такав магнетофон. Његова тежина је 12 килограма плус камера за снимање тешка 3,5 килограма. Да би се добио овако лак видеомагнетофон конструктори су се одрекли помоћних операција уобичајених код обичних магнетофона — премотављања трака и репродукције снимка. Овај видеомагнетофон може само да снима док се репродукује тона и слике врши помоћу других апарата у телевизијском студију или новинској редакцији.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Молимо све претплатнике из земље и иностранства да се, уколико имају рекламација у погледу претплате, директно обраћају уредништву на адресу: Уредништво „Политикиног забавника“, Београд, Цетињска број 1/IV.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА

ОПЕТ КУЛА ВАВИЛОНСКА

У Багдаду намеравају да туристе. У кули ће бити смеизграде нову вавилонску куштена радио и телевизијска станица, док ће последње предању, исто толико је била спратове заузети ресторан из висока библијска кула саграђена и разрушена пре неколико да се окреће око своје осовине. На тај начин би потрапа за једно од седам светсетноци ресторана, не устајући од свог стола, могли да нову вавилонску кулу привућки у Ирак многе иностране града.

СА ПРАВОГ МЕСТА

Један бечки лист донео је ових дана вест да је у Грацу ухваћен и осуђен на неколико година строгог затвора неки Влхелм Пинтар. Суд

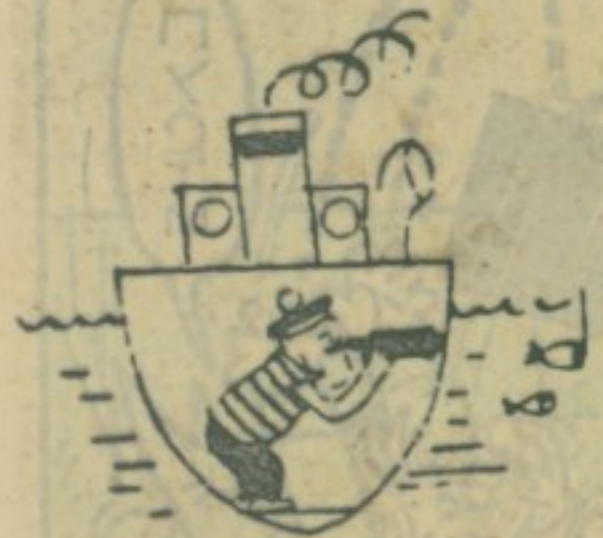
је био изузетно строг јер је Пинтар извршио провалу крађу у институту за криминалогију одакле је узео комплетан обичајни алат.

ВИФОН

Ускоро ће у великим енглеским градовима бити инсталирани „вифони“, специјални телефонски апарати снабдевени малим телевизором који ће говорнику омогућити да види свог саговорника. За оне који не буду желели да виде или буду виђени, биће довољно да притисну на једно дугме па да се екран замагли.

СТАНЛЕНИ БРОД

У Шкотској је поринут у море брод начињен од стакла.

Леноклакнастог материјала. Брод има 600 бруто регистарских тона.

НЕПОБЕДИВА

Двадесет четворогодишња Џон Гејл из Медистона у Енглеској потукла је остале учеснике — све мушкарце — у такмичењу у пушењу на дулу. Такмичење се састојало у следећем: ко ће најдуже мо-

ћи да пуши само једну напуњену дулу. Џон Гејл је у своју дулу ставила 3,3 грама дувана и пушила је 69 минута.

СУПЕРОРКЕСТАР

За време националне смотре дувачких оркестара у Тромсдајму, у Норвешкој, скупно се рекордан број музичара. Први пут се догодило да је музичка дела изводио оркестар који се састојао од дванаест хиљада музичара.

ПАРТИЗАНСКИ КУРИРИ

Курири су често коришћени за спровођење заробљеника. Тако је курир Штаба 5. црногорске бригаде Михаило Твородовић (сада пуковник ЈРМ) 1944. године спроводио једног гестаповца у Штаб 3.

него да ми ноћас побегне“. У први сумрак он је с гестаповцем свратио у најближу кућу. Замолито је домаћина да им да нешто за вечеру, а затим је гестаповцу добро везао руке на леђа и положио га да спава. Али, стрепећи да

У почетку устанка само је Врховни штаб имао радио-станицу, а и она је служила за одржавање везе с Москвом. Корпуси а за њима дивизије почели су добијати радио-станице тек почетком 1943. године. Бригаде су их добиле тек 1944. године, а батаљони ни до краја рата. Тек кад се ово зна може се схватити од каквог је значаја била курирска служба у нашем народноослободилачком рату. При томе још треба имати у виду и особено сти партизанског ратовања: ту није било чврстих фронтава и често се није знало где је фронт а где позадина. Везу са бројним мањим и већим јединицама одржавали су курири и то у првом реду курири — пешаци.

Године 1941, у једној чети две другарице, Љубица и Сеја Гардашевић, (стрељали су их четници 1942. године) често су употребљаване као курири. Једном су њих две биле упућене у непријатељску позадину да пренесу нека наређења а уз пут и да прикупе потребне податке. Оне су успешно извршиле задатак и покушале су да се ноћу пробију кроз непријатељски положај. Међутим, непријатељ их је приметио и отворио ватру. Храбре девојке то није збунило. Непријатељска ватра им је чак и добро дошла: према њој су оцениле где је полажај поседнут, а где није, па су се туда и пробиле и дошле у своју јединицу. Том приликом донеле су пакет вуњених чарапа, опанака и дувана. Ово последње је борце нарочит, обрадовало,

и сам може услед умора заспати, он је везао своју леву руку за обе руке Немца и легао поред њега с десном руком на пиштољу. Ујутру су наставили пут до штаба дивизије.

Године 1944. једна крајишка бригада је ослободила Гусње. Штаб бригаде је одмах упутно извештај штабу дивизије, који је био доста удаљен. Ради сигурности упућена су два курира. Ноћ се већ примицала. Осим извештаја штаб бригаде послао је „другарском штабу дивизије“ и пакет-поклон из ослобођеног града. Курири су журили да у току ноћи стигну у штаб дивизије. Међутим, у међувремену се ситуација изменила. У току дана Немци су упали у село Веруше (недалеко од Чагора), побили и покљали скоро читаво село па су ту и зановили. Курире је пут водио преко овог се-

и сам може услед умора заспати, он је везао своју леву руку за обе руке Немца и легао поред њега с десном руком на пиштољу. Ујутру су наставили пут до штаба дивизије.

Године 1944. једна крајишка бригада је ослободила Гусње. Штаб бригаде је одмах упутно извештај штабу дивизије, који је био доста удаљен. Ради сигурности упућена су два курира. Ноћ се већ примицала. Осим извештаја штаб бригаде послао је „другарском штабу дивизије“ и пакет-поклон из ослобођеног града. Курири су журили да у току ноћи стигну у штаб дивизије. Међутим, у међувремену се ситуација изменила. У току дана Немци су упали у село Веруше (недалеко од Чагора), побили и покљали скоро читаво село па су ту и зановили. Курире је пут водио преко овог се-

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

ВАРАШ СЕ ТОПСИ! МЕНИ ЈЕ СВЕБЕДНО ДА ЛИ СИ ТИ УРНА ИЛИ БЕБА! ЈА ТЕ ВОЛИМ ЈЕР НЕМАШ НИ ТАТУ НИ МАМУ! ДОБИ, СЕДИ ПОРЕД МЕНЕ!

МЕНИ ЈЕ ЧАО КАД НЕШТО РУЧНО УРАДИШ... ПА ТЕ ГРАДЕ! ПОКУШАЈ ДА СЕ ПОПРАВИШ... МЕНИ ЗА ЈОУ - БАВ! ЈА САМ БОЛЕСНА И НЕМАЈ ДУГО ЖИВЕТИ!

ТАЧНО СЕ ДА МИ СВИ ЖЕЛИМО ДА ИХ УЧИМО... АЛИ НЕ ЖЕЛИМО ДА ИМ СЕ ПРИВЛИКИМО! АЛИ, НИСАМ ЗНАЛА ДА ОНИ ТО ЗАПАКАЈУ! КАКО ПОБЕДИТИ ТА ОСЕБАЊА?

ОХ, МИС ЕВО...

ПОГЛЕ ДАЈ ЕБУ!

ВОЛЕЛА БИХ ДА САМ ЧАО ОНА! ТРЕБА ЈОШ МНОГО ДА УЧИМ!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ, ЕВИНО СТАЊЕ СЕ ПОГОРШАЛО, ЛЕКАР ЈЕ БИО ЗАБРИНУТ.

ТО ПОПОДНЕ...

ПАЗИТЕ ДА НЕ НАПУШТА ПОСТЕЛОУ!

ШТА ХОРЕШ? АЛИ... ИСКИДАЛА СИ МОЈЕ ЦВЕТЕ!

ла па су, не знајући да су тамо Немци, ушли у њега. У мртвом селу наишли су на сељанку која је само захваљујући случају преживела. Она им је рекла да су Немци свуда околу. Изаћи из села било је немогуће. Како су уопште могли да уђу непримећени ни је било јасно. Немци су могли да имају псе. Надајући се да ће се непријатељ у току ноћи повући, курири су одлучили да сачекају јутро сакривени у жбуњу. Али Немци нису отишли ни те ноћи ни још шест идућих дана. Срећом, нису се спуштали у село јер су лешеве побијених почели да заудајају. Дању курири нису смели ни да помисле на излазак из села, а ноћу је било још опасније, јер нису знали где све Немци држе за седе. Сељанка коју су срели при уласку у село доносила им је помало хране и воде. Назад су морали да отворе пакет који је био упућен штабу дивизије. У њему су нашли неколико табла чокола-

стирском имању у Шћиту. Касније су борци почели и да залазе у једну кафаницу на кафу. По угледу на старије, у кафану су се једном упутили и курири Милош и Драган. У ствари Милош је предложио Драгану да и, они, као велики поћу на кафу. Али, њима није било познато да је кафе требало платити. Док су пили кафу, они су на свој ужас приметили да други борци плаћају Кафа им је застала у грлу: нису имали ни пребијене паре. Драган је гада срдито пребацио свом другу Милошу: — Ето шта смо направили! Довео си ме овде да се данас обругам. Срећом, част курира није дошла у питање. Неки од старијих бораца приметивши у чему је ствар платили су и њихове кафе, тобоже и не примећујући да они немају новца. Уосталом ни други га нису имали, изузев што се код понеког случајно нашло по неколико десетина куна.

ДОЖИВЉАЈИ У БРАДИМА ЦРТА И ПИШЕ Ћ.ЛОБАЧЕВ

ДОК ЈЕ ЛЕКАР ПРЕГЛЕДАО РАЊЕНИКА, СТАРИ ЧОВЕКИН ЈЕ ИСПРИЧАО СВЕ ШТО ЈЕ ЗНАО.

ЈА САМ КРИВ! НИСАМ СМЕО ДА ИХ ПУСТИМ ДА САМИ ДРЖЕ СГЛАВ...

ЧИМ СТИГНЕМО, ПОСЛАКЕМО ВАМ ЛУДЕ И СВЕ ШТО ЈЕ ПОТРЕБНО ЗА ТРАГАЊЕ!

ДЕЦА СУ СХВАТИЛА ДА СУ ЗАТРАПАНА.

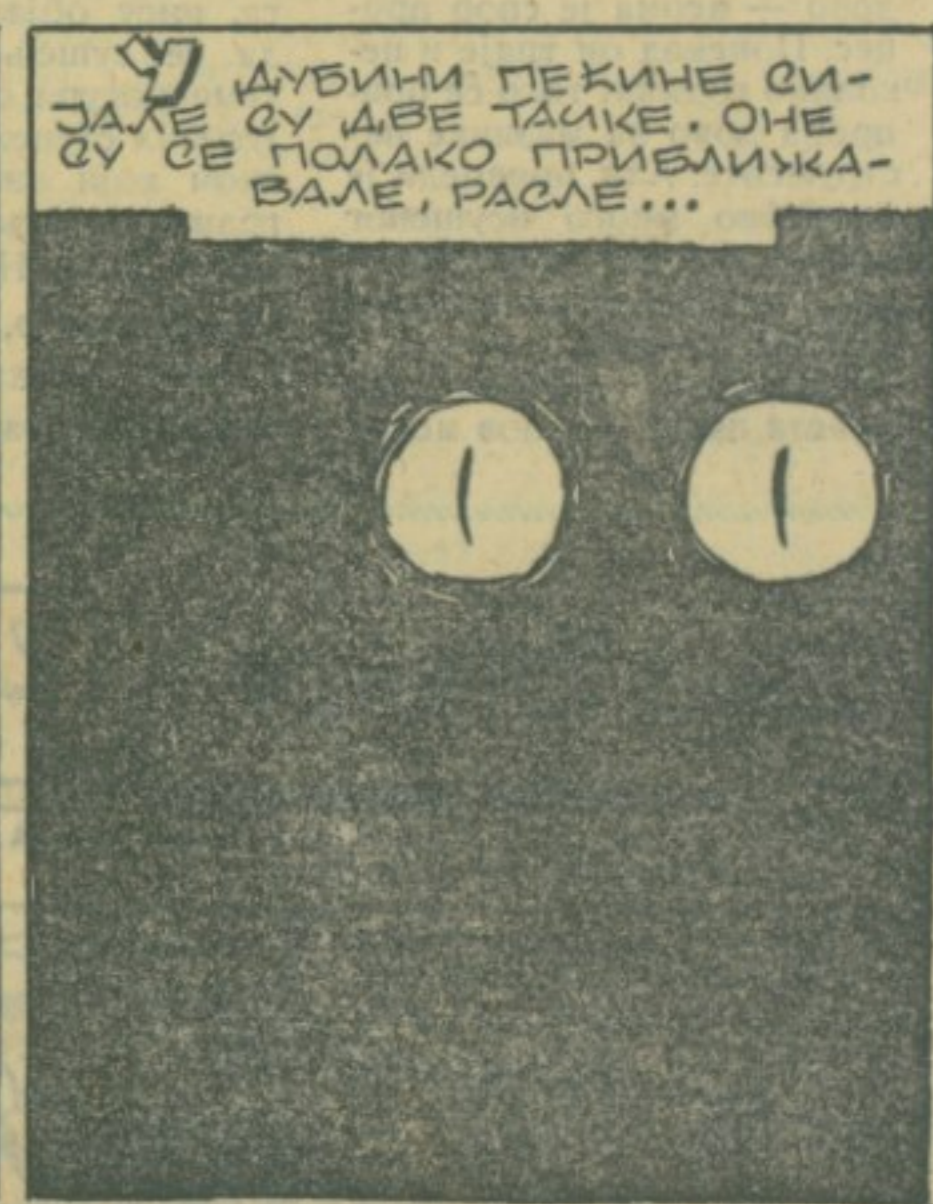

ВИДИ КАКО ЛЕПО СВЕТИ БРОЈЧАНИК КОМПАСА!
ДРАГАНЕ, ТРЕБА ДА СЕ ОТКОПАВАМО!

НЕКОЛИКО ЧАСОВА ДЕЦА СУ УЗАЛУД ПОКУШАВАЛА ДА НОЖЕВИМА НАЧИНЕ ПРОЛАЗ КРОЗ КАМЕНЕ. НАЈЗАД СУ, ИЗНЕМОГЛИ И ГЛАДНИ, ЗАСПАЛИ...

ПРОБУДИО ИХ ЈЕ ПИШТАВИ ЗВУК...

У ДУБИНИ ПЕКИНЕ СИЈАЛЕ СУ ДВЕ ТАМКЕ. ОНЕ СУ СЕ ПОДАКО ПРИБЛИЖАВАЛЕ, РАСЛЕ...

МАКСА ШАХОВСКИХ МЕРИДИЈАНА

ИЗРАЕЛ. — Љубитељима шаха свакако је познато да је шаховски свет издељен на зоне. Једна од њих је Западноазијска зона која обухвата пет држава. У оквиру појединачног такмичења за првенство света за шахисте и шахисткиње Израелу је било поверено да организује за ову зону два турнира. Међутим, како су се позиву израелске шаховске федерације одазвали само шахисти Монголске Народне Републике, на старту су се сваком од ова два турнира наша по четири учесника. Они су одиграли између себе по две партије. На турниру шахиста победио је монголски мајстор Минатурсен са 4 поена испред Домница (Израел) са 3. Победник турнира је стекао право да учествује на међузоналном турниру за првенство света и уједно освојио титулу интернационалног шаховског мајстора. Код шахисткиња прво место је освојила израелска шахисткиња Фридман са 4,5 поена испред Хандсурен (Монголија) са 4.

рије где је дао велики допринос: варијанта Панова налази се у Каро-Кану у Шпанској партији. Тираж књига које је написао Панов прелази милион примерака и оне су преведене на многе језике, а могу их с подједнаким интересовањем читати све категорије шахиста — од почетника до велемајстора. Поред осталог Панов је написао „Курс отварања“ и монографије о животу и стваралаштву Чигорина, Капабланке и Аљехина.

СЈЕДИЊЕНЕ АМЕРИЧКЕ ДРЖАВЕ. — Турнир одржан у Санта Монике у лето 1966. године означио је не само даљи успон велемајстора Бориса Спаског, који је однео прву награду на турниру, већ и даљи напредак технике у служби шаху. До тада су гледаоци били редовно у рату са демонстраторима због пропуста приликом преношења потеза

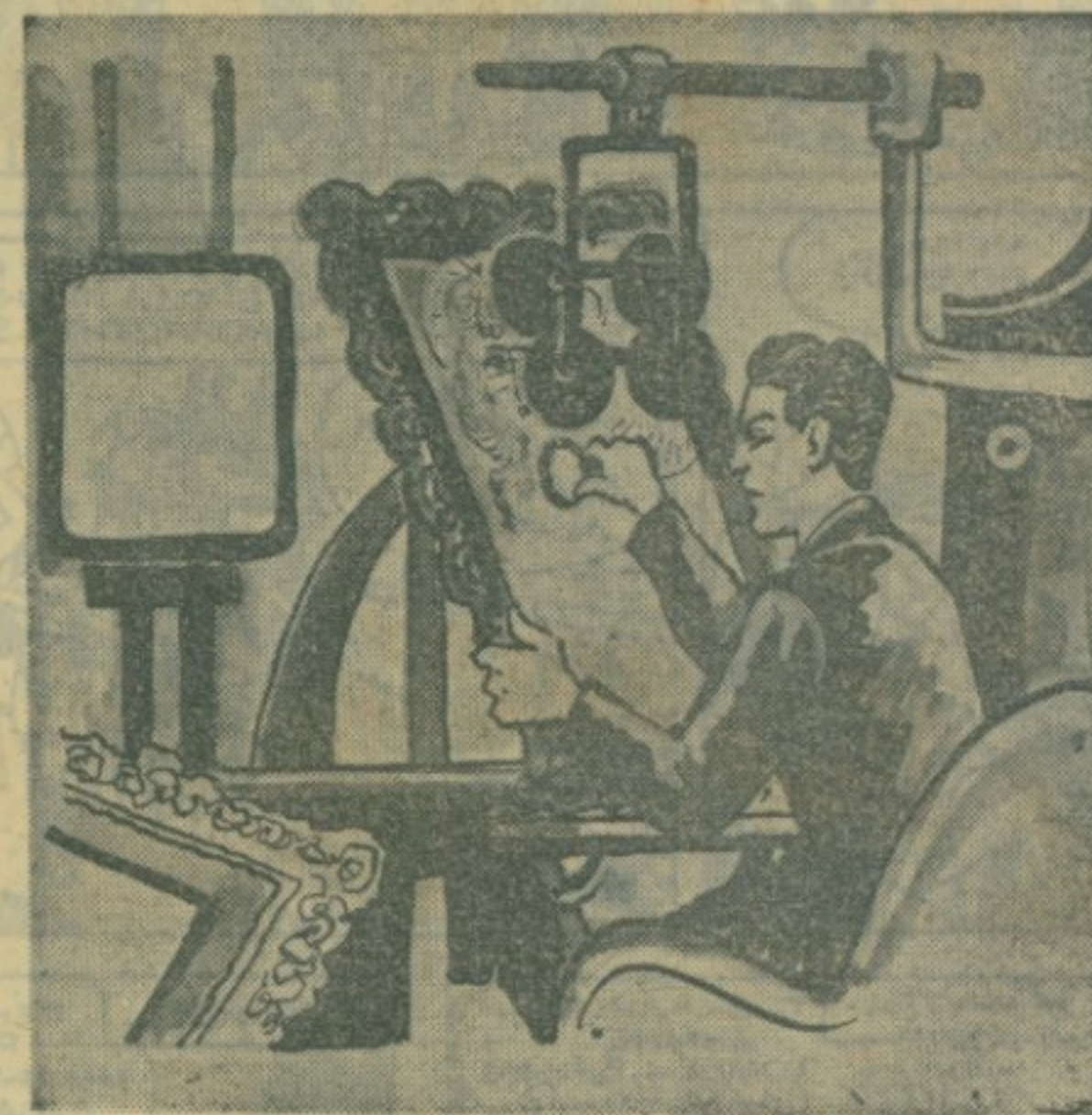
а по правилу, нису анализирали на размишљање. Организатор турнира Жаклина Пјатигорски уложила је знатна материјална средства да би изненадила и играче и гледаоце и демонстраторе. Задатак демонстратора сада је био да седе у близини учесника с ценим шахом који је повезан са специјалним пројекционим апаратом. Апарат је на филмском екрану приказивао гледаоцима ток партије. До њега се налазио специјалан часовник који је био електричним проводницима везан са шаховским сатом на столу велемајстора. Сваки притисак подуге часовника аутоматски се преносио и регистровао на часовнику за публику поред екрана на коме се филмовала партија. Ове новине показале су сву своју вредност у ситуацијама кад су се играчи налазили у оскудици времена за

размишљање, јер су гледаоци могли несметано да прате шаховске заставнице на часовнику.

БЕЛГИЈА. — У белгијском граду Шилде постоји шаховски клуб који носи име некадашњег омладинског првака света Бориса Спаског. Шаховски клуб „Бори-Спаски“ организовао је међународни омладински турнир за младе до 18 година. На турниру је победио Ломбард (Швајцарска) са 8 поена, испред Енглеза Вајза са 7, Белгијанца Меулдера и Данца Јакобсена, који су сакупили по 5,5 и др.

БУГАРСКА. — Шаховски клуб у граду Казанлуку прославио је 35-годишњицу свог оснивања организовањем турнира на коме је играло 6 мајстора и 7 мајсторских кандидата. Прва половина турнира играла се у Старој Загори, а друга — у Казанлуку. На турниру је играло 7 домаћих и 5 гостију од којих су Писков, Мечкаров, Пантелејев и Орев били из Софије, а Душан Рајковић, југословенски шаховски мајстор из Смедеревске Паланке. На турниру је победио мајстор Мечкаров са 9,5 поена испред Рајковића са 9, Пантелејева са 7,5 и других.

ДОПИСНО ПРВЕНСТВО МОСКВЕ. — Московски шахисти одиграли су прво дописно првенство града крајем 1964. године. Девет мајстора и пет мајсторских кандидата започели су такмичење које је трајало годину и по дана. У току игре двојица шахиста иступила су са турнира. Прво место освојио је млади мајстор Мурџ са 8,5 поена испред Батуриноског и Зарубина са по 8 и др. Чуле су се извесне критике на рачун Московљана који су играли помоћу поште јер се сматрало да шахисти једног града могу да играју на редовним такмичењима. Критичари нису били у праву јер врло често службене, друштвене и породичне обавезе многим шахистима не дозвољавају учешће на турнирима, па су дописна такмичења веома корисна.

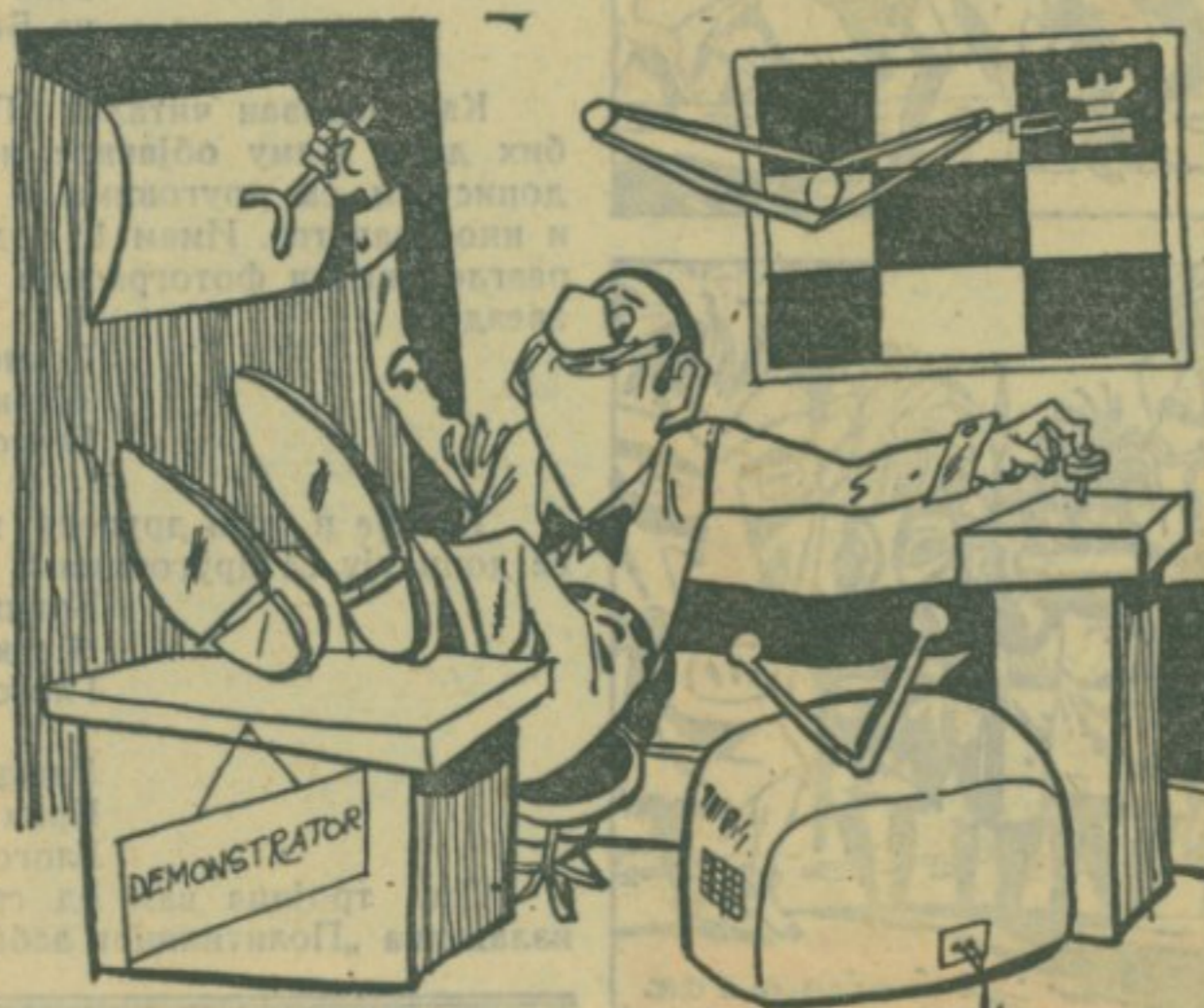

КАКО СЕ ОТКРИВАЈУ ЛАЖНЕ СЛИКЕ

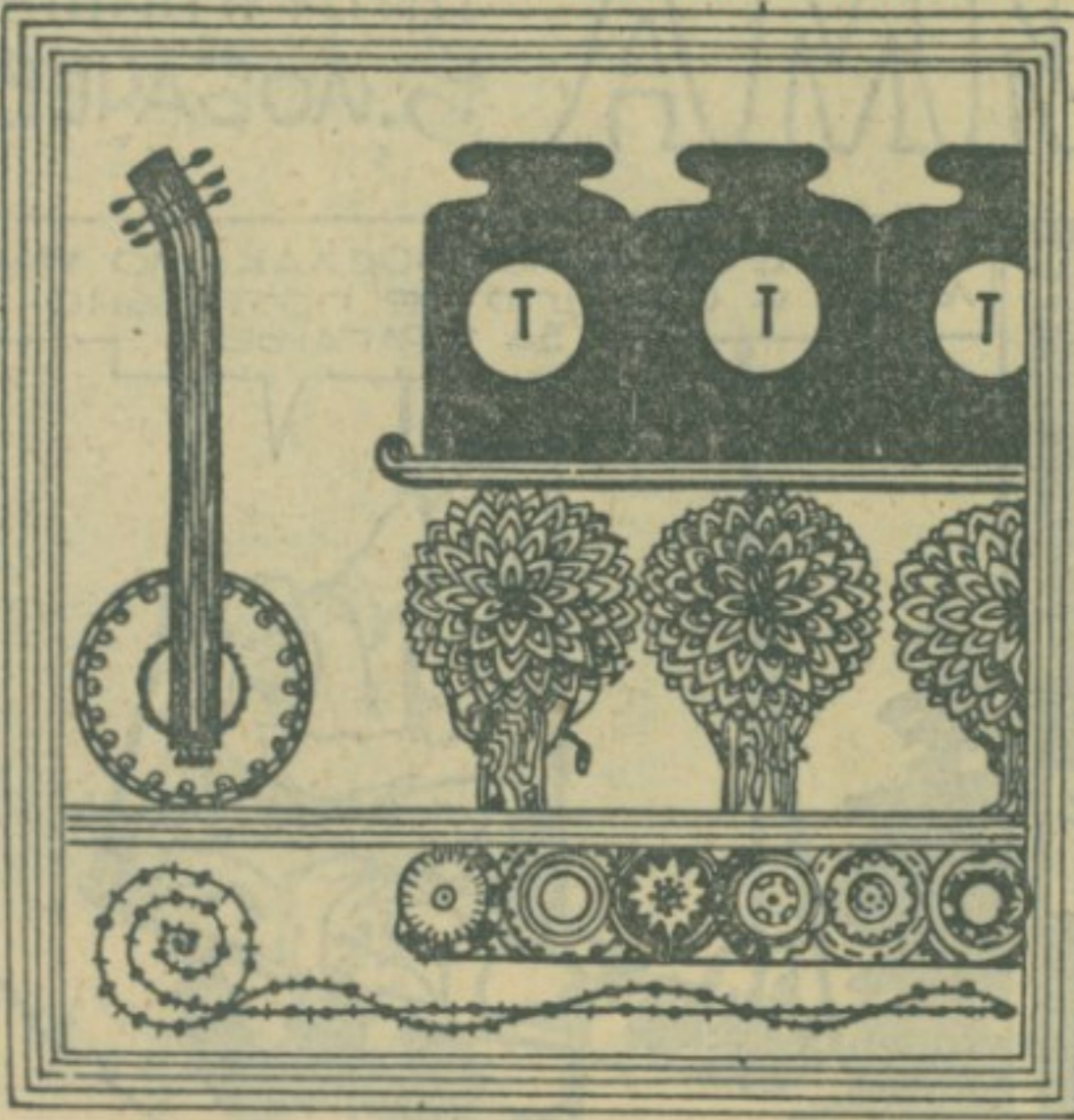
Десетак највећих музеја света поседује читаве лабораторије у којима се сумњиве слике подргавају одређеном научном поступку и радиографији. Одлучан корак у том правцу представљао је откриће доктора Переза. Он је пронашао специјалну лампу помоћу које се површина слике може посматрати ослобођена сваке сенке. Прецизноста посматрања је толика да се може видети најмања напругина на површини или унутрашњости боје. На клишеима се јасно појављују сви слојеви боје, нагомилана боја, рељефи, а на исти начин се може испитати и рам. Пошто се заврши ова прва операција приступа се унутрашњој анализи материјале слике помоћу Х зракова. Радиографија ултраљубичастим

и инфрацрвеним зрацима може да открије стање платна пре него што је дело насликано или доње слојеве испод површинског. Тако је испод једне безначајне слике из XVII века откривено у Француској одлично старо дело Христос из Безансона.

У случају када зраци не могу да открију све тајне једне слике, приступа се анализи боје. Како се боја не може скинути са платна прибегава се спектрографији. Испитивање спектра сваке боје доводи до откривања природе елемената из којих је она састављена. Оваква операција може трајати чак и два месеца. Захваљујући овој стручњаци музејских лабораторија могу поуздано утврдити да ли је неко дело аутентично или није.

СОВЈЕТСКИ САВЕЗ. — У Совјетском Савезу је свечано прослављен 60. рођендан интернационалног шаховског мајстора Василија Николајевића Панова, свестраног шаховског радника. У великој сали Централног шаховског клуба у Москви бројни пријатељи мајстора Панова говорили су о њему, али му је те вечери, ипак најлепши поклон даровала издавачка кућа „Фискултура и спорт“ пуштањем у продају његове, дванаесте по реду, књиге „Четрдесет година за шаховском таблом“. Панов је својевремено представљао наду совјетског шаха — на шампионату Москве 1929. године изазвао је сензацију са 11 узастопних победа и освојеним првим местом. Поред учествовања на шаховским такмичењима бавио се и проучавањем шаховске тео-

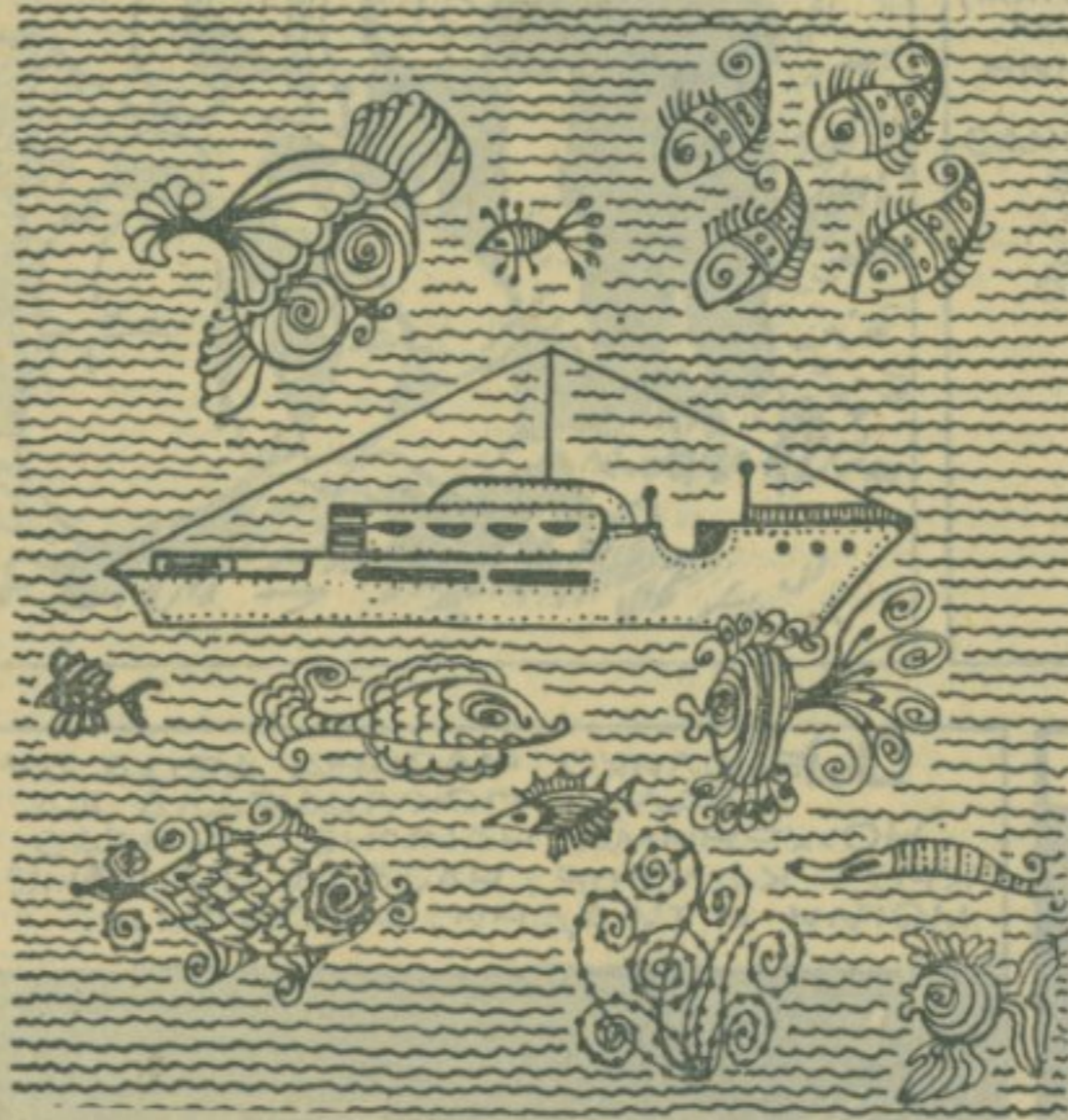

ЕКСПРЕСНО СУШЕЊЕ ДРВЕТА

Сушење дрвета — наравно, ако је потребно да се добије висококвалитетно дрво — веома је спор процес. Понекад он траје и неколико година: тако се припрема дрво за музичке инструменте. Али, привреди је потребно много исушеног дрвета и она не може да се помири с пужевским темпом сушења. Амерички прерађивачи дрвета предлажу нов метод сушења: сушење под притиском. Иако детаљи процеса, из разумљивих разлога, нису објављени зна се да се сушење обавља на температури од 180 Целзијусових степени под притиском који износи 4 килограма на један квадратни сантиметар. На овај начин се, на пример, сушење храстових дасака заврши за свега један час.

У СВЕТУ ТИШИНЕ

Истраживачи океана намерају да се ускоро „загнуре“ у Голфску струју са бешумном подморницом РХ-25. Ова подморница може дуго да остане на одређеној дубини не стварајући својим моторима никакав шум. Петорица океанографа превалиће овом подморницом око 1.500 километара на дубини од 100 до 400 метара. Њихов циљ је да у великој топлој океанској струји проучавају живот риба и морских животиња у њиховим природним условима.

Тисма читалаца

Поводом петнаестогодишњице излажења, придружујући се честиткама широм земље „Политикином забавнику“ жели му да буде још дуго и успешно свима драг, младима неопходан а старијима користан. Његова кума.

Драга Игњатовић
учитељица у пензији
Шчербинова 7
Београд

У „Политици“ од 31. децембра 1938. године, два месеца пре него што је покренут „Политикин забавник“ — прво посебно издање листа „Политика“ — објављен је конкурс у коме су читаоци позвани да сами предложе име новом листу. Резултат конкурса објављен је у „Политици“ од 25. јануара 1939. године. Приспело је 34.998 одговора, које је жири прегледао да би пронашао најпогодније име. Поред осталих на много купона појавило се и име „Политикин забавник“; за ово име гласала је петина учесника на курсу. Жири се одлучио за ово име и жребом поделио награде. Другу награду у износу од 2.000 динара добила је учитељица Драга Игњатовић, тада са службом у Стапарима. И, ево, сада после више од четврт века, јавила нам се „кума“ Забавника са честитком поводом јубилеја нашег листа. Редакција јој најсрданије захваљује на сећању и пањњу.

Свима вам срдечно честитамо петнаестогодишњицу „Политикиног забавника“ и захваљујемо вам свима на пријатности коју нам пружате сваке недеље својим паметним и лепим забавним листом.

Роза Хостић
психолог
Никола Марчевић
правник
Козарска пољана 6
Загреб

Пуно срдчних честитки у част 15-годишњице излажења вашег листа „Политикин забавник“ примите од Крешимира Хорватића Карађорђева 17 Топола

Поводом вашег јубилеја ја вас најсрданије поздрављам и желим вам много, много среће у будућем раду. Уједно поздрављам све читаоце широм земље.

Костадин Ангелов
ул. Илинденска
војна зграда 3/21
Тетово

Са малим закашњењем честитам вашој редакцији 15-годишњицу излажења „Политикиног забавника“ и желим много успеха у даљем раду. Ја сам предатни читалац и то ми је најомиљенији лист.

Коста Стојадиновић
Змај Јовина бр. 85
Вршац

Драги слављениче,

Ускоро ћеш изаћи а на твојим корицама биће број 800. Читам те од пре десет година с тим што сам прве две године само гледала слике, а касније су ме родитељи да бих боље научила ћирилицу терали да читам наглас. Заволела сам те и до данас са интересовањем пратим сваку твоју рубрику, једнако волим Флаш Гордона и Микија, Џони Хазарда, Пају Патка, једнако радо се сећам Ирске бајке и Флашове љубави са Дејл, сарадње са Зарковим као и свих чланака које си објавио.

Волела бих кад би ми се пружила могућност да видим како се штампа, како одабираш чланке за објављивање.

Желим ти још много успеха.

Нада Бечејац
Осијек
Бранка Радичевића 2

Као прво желим да вам честитам петнаестогодишњицу излажења „Политикиног забавника“, а друго пошто сам редован читалац желела бих да и моју адресу објавите у листу „Политикин забавник“. Имам 16 година и хтела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм света.

Миlena Борђевић
ул. Партизански блок бр. 3
Крњача

Честитам вам 15-годишњицу излажења „Политикиног забавника“ и желим да тај лист забави многе и многе читаоце. Мислим да оно што је постигао „Политикин забавник“ својом садржином, то не може ниједан сродан лист у нашој земљи.

Драгољуб Срећковић
Ваш 15-годишњи читалац
из Београда, без адресе и стана

Као редован читалац „Политикиног забавника“ желео бих да у њему објавите моју адресу. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 13 година а мој хоби је сакупљање разгледница и фотографија глумца. Навијач сам „Црвене звезде“.

Стаменко Антић
Жарка Зрењанина 16
Глогоњ код Панчева

Такође и моји другови, навијачи „Партизана“, желе да се дописују са друговима и другарицама широм света.

Бранко Илијевић
Жарка Зрењанина 22
Глогоњ

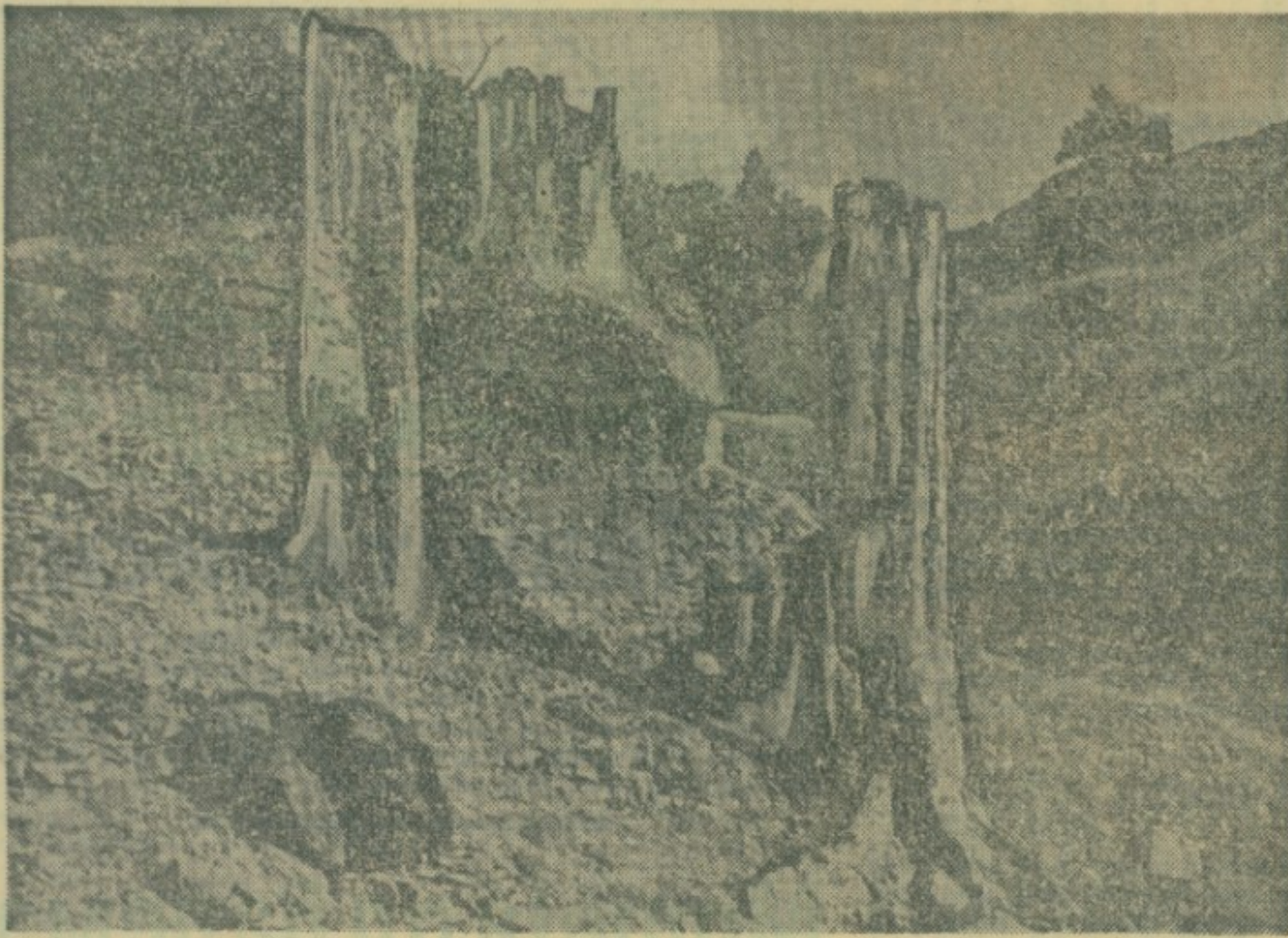
Миодраг Златковић
Први мај 60
Глогоњ

Сва тројица вам од срца честитамо 15-годишњицу излажења „Политикиног забавника“.

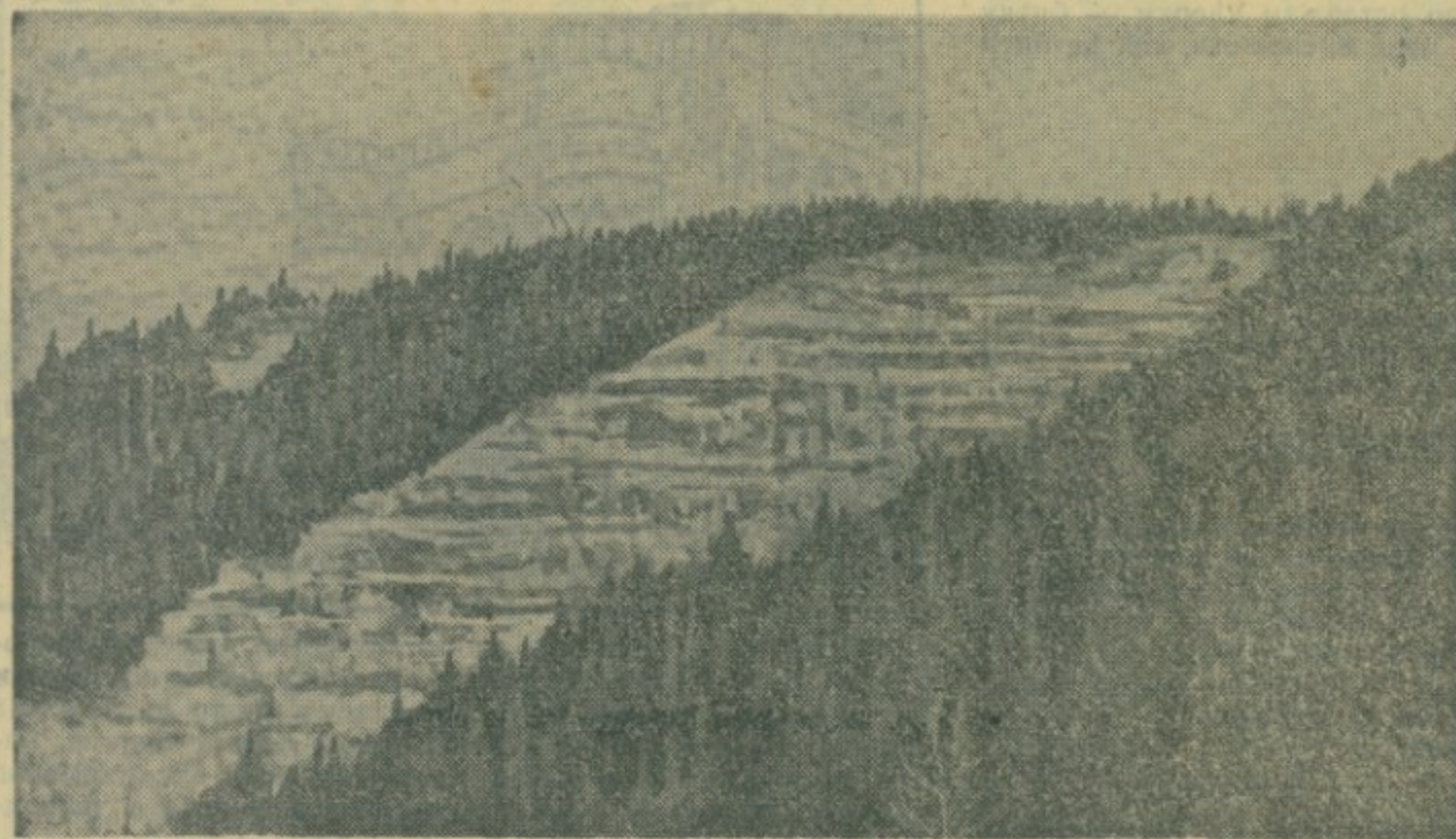
WALT DISNEY

РОБИН КРУСО

ДАНАШЊИ ИЗГЛЕД ФОСИЛНЕ ШУМЕ СА ДВАДЕСЕТ СЕДАМ СЛОЈЕВА ВУЛКАНСКИХ НАСЛАГА КОЈЕ СУ ПРЕКРИЛЕ 27 ОДРАСЛИХ ШУМА

ЕРОЗИЈА ЈЕ УКЛОНИЛА ВУЛКАНСКЕ СЛОЈЕВЕ ПОД КОЈИМА СУ ОВА ОКАМЕЊЕНА СТАБЛА ИЗ РАНОГ ЕОЦЕНА СТАЈАЛА ОКО 65 МИЛИОНА ГОДИНА

Шума прича

У Јелоустонском националном парку у САД налази се окамењена шума. За посетиоце она представља у исто време и задивљујући и застрашујући приказ. Она нам показује кроз стакле све фазе прошао живи свет од свог настанка до данас.

За време еоценске епохе, која је трајала негде пре око шездесет милиона година, предео у коме се налази окамењена шума био је покривен питомим равницама и брдима обраслим бујном шумом. Онда је изненадна вулканска ерупција прекрила читаву област пепелом и комањем камења, слојем вулканске прашине високим чак и до десетак метара. После неколико стотина година ново дрвеће почело је да расте из тог пепела. За то време испод пепела дешавали су се хемијски процеси који су претварали дрвеће у камен. Годинима је вода спирала те вулканске наслагае док није потпуно открила окамењена стабла која су и даље остала на истом месту где су некад и расла.

Још познатија од ове је окамењена шума која се налази у Обојеној пустињи у источној Аризони. Хиљаде нагомиланих окамењених стабала лежи разбацано онако како су их бујице ту донеле пре стотину милиона година.

Окамењену шуму у близини реке Ламар открио је тек 1870. године геолог Холм. До данас је утврђено око сто разних врста дрвета у овој шуми. Као најбројнија дрвета еоценске епохе пронађени су:

ораси, кестени, букве, јавори јасу као што је био случај итд. Сродници овог дрвећа и са дрвећем које је окамењено и данас живе у умереном по-

ШЕСТ ОКАМЕЊЕНИХ ЛИСТОВА РАЗНОГ ДРВЕЋА ИЗ ЕОЦЕНА.

БЛЕДОЛИКИ КИКУИЈУ

Име антрополога Луиса Ликија познато је у целом свету. Њему дугујемо што се биографија човечанства продужила за преко милион година.

Од 1891. године, када је холандски лекар Еуген Дибос пронашао на Јави остатке питекантропа сматрало се да се човек појавио на земљи пре неколико стотина хиљада година. Данас, после Ликијевог епохалног открића у Источној Африци, почетак историје човечанства помакнут је уназад готово на два милиона година.

Прокофил, кенијанец, одлувајски питекантроп, синантроп, хомо хабилис — читаво сазвежђе блиставих Ликијевих открића. Како је Лики све то постигао? Да није овај научник просто наишао на „златну жицу“? Разуме се да се Ликијеви успеси не могу објашњавати срећом: читав његов живот био је припрема за његова открића.

Луис Лики се родио пре 63 године у скромној мисионарској породици у Кенији. Његови родитељи били су блиски и истински пријатељи припадника племена Кикиују и Масаји која живе у овом делу Кеније. Тек што је Луис дошао на свет, најстарији и најмудрији људи из племена дошли су да виде белог дечака. Они су свечано назвали круг око колевке и обавили неку врсту братимљења с малишаном. Тако је син египетских родитеља постао брат племена Кикиују.

Отац и мајка пружили су Луису европско образовање, а његови афрички другови учили су га да се прикрада животињама, баца копље, поставља замке за птице. Када је навршио тринаест година он је, по законима племена, уз помоћ своје афричке „браће“ саврадио себи колибу од трске. А пошто је прошао кроз

тајни обред посвећења у ратнике добио је име Вакаруги — Јастребов Син — и постао пуноправни члан племена. Можда је чак сувишито казао да је Луис научно језик племена Кикиују: он је мислио на том језику.

У шеснаестој години Луис Лики је отишао у Енглеску, завршио тамо средњу школу и уписао се на Кембрички универзитет. Ту су студенту — бруцошу одрекли право да одмах специјализира антропологију. Морао је да се упише на групу модерних језика и он је изабрао француски, који је такође знао од детињства, и... кикиују. С француским све је прошло глатко, али не и с другим изабраним језиком.

Универзитетска управа одговорила му је да језик који се изабере као предмет мора бити мање или више распрострањен. Луис је поднео доказе да језиком кикиују говори готово милион људи. И управа Универзитета морала је да попусти.

Универзитет у Кембриџу обратио се Лондонском универзитету који је обећао да ће крајем школске године у-

СКИЦА ГЛАВЕ ПРЕИСТОРИЈСКОГ ЧОВЕКА ЗИНЛАНТРОПА ИЗРАЂЕНА ПРЕМА ЛОВАЊИ НАВЕНОЈ У ОДЛУВАЈСКОМ КЛАНЦУ

путити из Лондона два стручњака који ће испитати студента. Дошао је крај године а с њим и званичан извештај да су за испитиваче одређени један пензионисани мисионар и неки младић по имену... Луис Лики. То је, вероватно, једини случај у историји свих универзитета када су испитивач и испитивани били једна те иста особа. А данас је Лики аутор граматике и читавке по којима уче да читају и пишу на свом матерњем језику деца племена Кикиују.

Године 1926. у Кенији је стигла експедиција коју је предводио Лики. Њеном савршеном вођи ништа није сметало што се међу члановима експедиције сем њега налазио још само један научник — један његов школски друг са универзитета. Убрзо по доласку они су на обали језера Накуру открили остатке насеља из каменог доба. За почетак је то било више него много.

Три године касније Лики умало није изгубио главу следећи у провалију дубоку два десет метара која се није видела од шипраја и густих ливана. То је било у близини села Каријаадусија. Ипак, то исто зелено грање због којег умало није изгубио главу, зауставило је његово падање и Лики се, дошавши к себи, нашао... на станишту првобитног човека. Пре две стотине хиљада година ту су живели номади који су вешто израђивали своја оруђа од црног вулканског стакла. Лики је ту нашао хиљаде камених ножева, секира, стругалница...

ЛУИС ЛИКИ С ЛОВАЊОМ НАВЕНОМ У ОДЛУВАЈСКОМ КЛАНЦУ

Нешто касније, благодарени добровољним прилозима Лики организује прву експедицију у клисуру Олдувај. Између осталих учесника ту је био и млади Вилијам Фукс, исти онај који је тридесет година касније постао познат целом свету као организатор и руководилац првог у историји похода преко читавог арктичког континента.

Лики је за експедицију требало је да траје три месеца а трајала је, с малим прекидима, двадесет година. Те године, пише сам Лики, састојале су се од сталног пузања на коленима уз и низ издуже клисури, под сунцем које је пржило. И ту су се показале све предности навика и особина које је Лики примио од своје црकोже браће и васпитача. Издржљивост, упорност, моћ запажања — то су својства без којих нема ни доброг афричког ловца ни правог антрополога.

На пример, на острву Русиња које лежи наред језера Викторија, Лики је заједно са својом женом Мери читав теосен „прочешљао“ најмање седам пута пре него што су нашли добању проколула која је „чекала“ на њих 25 милиона година.

Лики је у току свог истраживачког рада имао много помоћника — и Европанаца и Африканаца. Али, он се највише поноси тиме што је придобио и обучио за антропологију многе из племена Кикиују. Они га и данас прате на његовим трагањима за преисторијским човеком. Један из племена Кикиују, Хеслон Мукиру, сво већ тридесет осам година дели с Ликијевом четом напоре и радости. Он је био први чије се оштро и искусно око задржало на кошчици нађеној у земљи у близини Тернана у Кенији. А та кошчица била је делић вилнице кенијанитека а стара је четрнаест милиона година. Или други Африканац, Цозеф Мутаба, чије су руке наоружае само чачкалицом и меком четкицом (тако је оружје свих ловаца на преисторијску прошлост) открило читаво гробље животињских фосиља.

Трагања која су трајала десетинама година почела су да дају плодове 1953. године када је читав свет сазнао о налажењу синантропа у долин непознатој клисури Олдувај. Отада се низао успех за успехом.

Коса и слобода

У старим германским племенима слободни људи разликовали су се од робова дугачком косом и брадом. Робови су, пак, морали бити кратко ошишани и обријани. Пре битке германски војници упитали су косу и браду у чврсте плетенице да им расуте власи не би сметале у боју.

Трезвењачка кућа

Џон Макинен из Калеве, у Сједињеним Америчким Државама, потиче из породице у којој су сви били убеђени трезвењаци. Његова породична кућа један је од доказа његовог трезвењаштва: сем темеља и крова читва је савиђана од малих боца у којима се продају разни освежавајући безалкохолни напци.

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

СНАГА СЛОГЕ

Краљ Скита Силур кад је умирао нареди да му донесу свежањ прућа и да га повежу. Тако повезан свежањ даде редом својим синовима и рече им да га слома. Сваки је син покушао, али ниједан није успео. Тада Силур развеже свежањ и положи један по један прут, па рече синовима:

— Нико вас неће моћи победити, ако будете сложни, а бићете веома слаби ако се разиђете.

СКРОМНОСТ СТАРОГ ВОЈСКОВОЂЕ

После битке код Леуктре Епаминонда се појави међу пријатељима. Био је прљав и утучен. Иначе, сви су знали да он воли да буде лепо одевен и да је обично добро расположен. Пријатељи га упиташе да му се нешто није непријатно догодило, али он им одговори:

— Ништа ми се није догодило, али сам јуче после победе код Леуктре осетио да сам поносан више него што треба и зато на овај начин кажњавам своју неумерену радост.

НЕУМРЛИ ПОРОД

Епаминонда се никад није женио па му је једнога дана грчки војсковођа Пелопида то замерио рекавши да он пошто нема деце не може да брине за отаџбину. Иначе син Пелопида био је неваљао, па му Епаминонда рече:

— Ја мислим да се ти горе бринеш за отаџбину кад јој таквог сина остављаш каквог имаш. Али мислим да ја не могу остати без потомства јер остављам кћерку — битку код Леуктре, која ће не само мене преживети, већ ће бити и бесмртна.

НАУКА ИЗНАД СВЕГА

Отац славног грчког филозофа Демокрита био је толико богат да је, како се прича, могао нахранити целу Ксерксову војску. После смрти имање је оставио своме сину Демокриту. Међутим, Демокрит је толико волео науку и видећи да би му брига о имању сметала у његовој тежњи, своју очевину покљонио је месту у коме се родио.

ТИ СИ НЕПОВЕДИВ

Желећи да сазна Александар Велики какав ће успех постићи у рату против Персијанаца, упита свештеницу у пророчишту у Делфима. Како су то били дани у које се не дају никакви одговори, Александар нареди да му доведу врховну свештеницу. Она се противила и говорила да јој то закон не дозвољава. Тада јој Александар лично приђе и силом је повуче до храма. Она му тада рече:

— Ти си, јуначе, несавладив!

Кад је Александар то чуо, пусти је и рече:

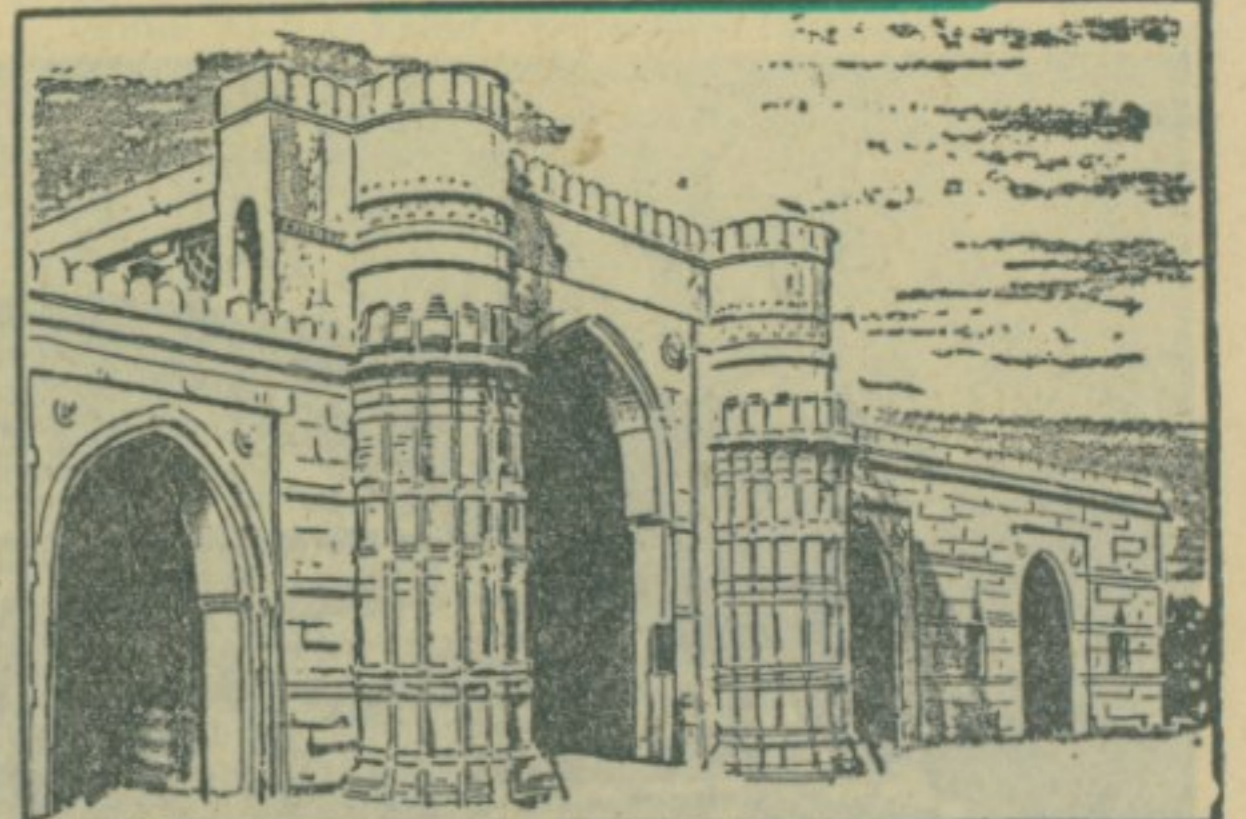
— Друго ми пророчанство не треба. Ти си ми казала што сам желео.

Живи теписи

Али-пашу (1741—1822), турског намесника у епирској Јањини на сваком путовању пратило је дванаест људи чија је дужност била да легну у сваку рупу на друму и да га тако изравнају да се паша у кочијама не би превисше труцкао. Ови „живи амортизери“ добијали су као једину плату по два килограма хлеба на дан.

Мошеја од бадема

Почетком 15. века око индијског града Ахмедабада подизани су високи и дебели заштитни зидови. Сваки радник запослен на подизању градских зидина морао је да плаћа нарочити порез који се састојао од — једног бадема. Бадем је скупљан и продаван једном месечно. Од добијеног новца саграђена је 1463. године велика мошеја у Ахмед-абаду.

БИОЛОГИЈА

НАУКА СА ХИЉАДУ ДИСЦИПЛИНА

Данас у свету излази више од 7.000 часописа посвећених биологији, односно дисциплинама и гранама које све заједно чине оно што разумемо под именом биологија. А шта је то биологија? Најкраће речено то је наука о животу (биос — живот, логос — наука). Биологија проучава животне појаве и различите особине живих бића. Она се према предмету изучавања дуго делила на зоологију (изучавање животиња) и ботанику (проучавање биљака). Данас је биологија толико напредовала и проширила се да је старо мишљење по коме је биологија скуп зоологије и ботанике постало потпуно погрешно. Оваква подела, међутим, остала је и даље погодна за наставу у школама.

Почетке биологије налазимо још у најстарије доба, заправо још онда кад је човек почео да обрађа пажњу на изглед и детаље биљака и животиња. Судећи по томе како су својим цртежима по пећинским зидовима тачно цртали

облике животиња, може се рећи да су пећински људи, који су живели још пре 50.000 година, зачетници тзв. дескриптивне (описне) биологије. Али даљи развитак биологије није ишао тако брзо и умногоме је зависио од напретка физике и хемије. Тек је у нашем веку биологија доживела савремени развој и разгранала се у велики број грана, области и специјалности.

Један од првих делова биологије била би морфологија — наука о облицима живих бића. Овој науци је име дао немачки песник Гете, који се и сам бавио изучавањем природе. Многи научници данас под појмом морфологије обухватају и анатомију, хистологију и ембриологију. Анатомија је део биологије која изучава спољашњу и унутрашњу грађу и распоред органа и делова организма, или скраћено речено, анатомија изучава макроскопски (макро-велик) састав организма.

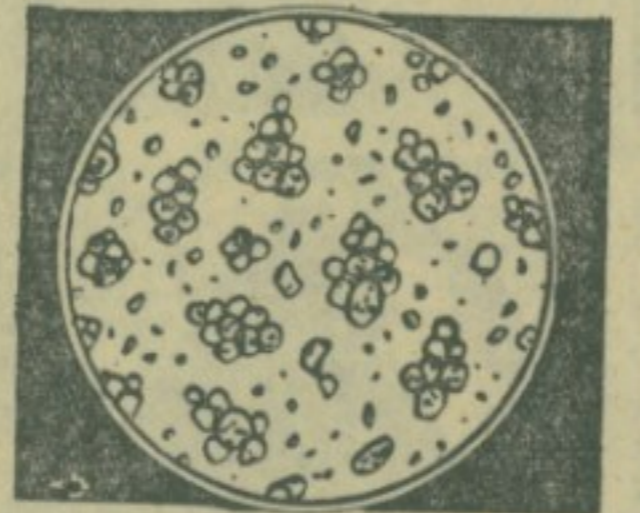
Део биологије који изучава ткиво, биљно или животињско, назива се хистологија.

Ову науку иначе дефинишу и као микроскопску анатомију (микро-нешто што је ситно). Ембриологија је такође део биологије који се бави изучавањем развитака живих бића пре него што се појаве на свет. Идући даље напредовали на одељак биологије који изучава ћелије, он се зове цитологија.

Следени врло значајан део биологије јесте физиологија. Она се бави проучавањем рада и улоге (функције) појединих органа или целих организама. Микробиологија је наука о микроорганизмима (микро-ба) како биљног тако и животињског порекла. Имунологија је део биологије који проучава отпорност и реакције организма према заразним микробима и страним телима који продру у организам.

Врло значајан део биологије је и генетика, наука о наслеђу и променљивости живих бића. Грана биологије која се бави изучавањем односа (прилагођавања) живих бића према средини зове се екологија, а биогеографија (или хороло-

гија) је део биологије који истражује законитости и распрострањење живих бића на лашој планети. Јако распрострањен и врло велики број живих бића биологија није могла да изучава без реда, па је одавно почело њихово сређивање (систематисање) по сродности и одређеним особинама, што је предмет биолошке дисциплине познате под именом систематика. И на крају, једна од најзначајнијих грана биологије јесте еволуција (или филогенија) која има за циљ да на темељу грађе и функције организма установи сродност међу организмима, као и да установи пут којим се органски свет (или поједине групе живих бића) развијао од

нижих простије грађених ка вишим сложенијим организмима. Међутим, ово није ни издалека потпун приказ рашчлањености биологије, јер нашу планету насељавају двојак организми (биљке и животиње), па у науци већ дуго постоје с једне стране напр. морфологија биљака (фитоморфологија) за разлику од зооморфологије или фитоанатомије (ана-

томија биљака) насупрот зооанатомији (или зоотомији како се још назива). Дакле, готово свакој „логији“ која проучава биљке, може да се претпостави одговарајућа зоолошка дисциплина или грана.

Па ипак и овако разгранато „дрво биологије“ показује још само њене главне гране. Не заборавимо да се свака грана и даље разгранавала, на низ мањих научних области, поља и специфичности. Требало би нам још пуно простора ако бисмо само и покушали да све њих макар само набројимо. Узмимо и погледајмо делимично како то изгледа на примеру зоологије. Зоолошка дисциплина која се бави проучавањем праживотиња (једноћелијски животињски организми) назива се протозоологија. Део зоологије који проучава црве (има их преко 25.000 врста) зове се хелминтологија, а наука о мекушцима (има их око 100.000 врста) означава се као малакозоологија. Ентомологија је наука о инсектима (има их више од 1.000.000 врста), а наука о рибама зове се ихтиологија. Водоземце проучава батракологија, гмизавце херпетологија, птице орнитологија, а сисаре териологија. Део зоологије који проучава човека назива се антропологија.

Набрајање различитих грана и дисциплина које се завршавају обично на — „логија“ могло би опширно да се изведе и за све у почетку поменути главне делове биологије, али то би нас одвело далеко. Повећали смо да унутар анатомије животиња разликујемо напр. остеологију (науку о кос-

тима), миологију (науку о мишићима), спланхнологију (науку о унутрашњим органима) итд. Исто тако, у оквиру физиологије животиња наведимо само на пр. ендокринологију (наука о жлездама са унутраш-

њим лучењем) и читав низ других наука које чине аграду физиологије.

Али велики развитак науке и огроман број чињеница сагледава тзв. теоријска биологија, која олакшава уочавање и схватање општебиолошких законитости у живом свету. Не треба заборавити једну од најважнијих констатација да се између наука не могу поставити оштре границе, што нарочито важи за биологију. Резултат брзог развитака науке и обилате помоћи коју биологија има од физике и хемије јесте појава тзв. молекуларне биологије, која проучава и објашњава животне појаве на нивоу биолошких молекула и тиме на томе нивоу обједињује већину биолошких грана.

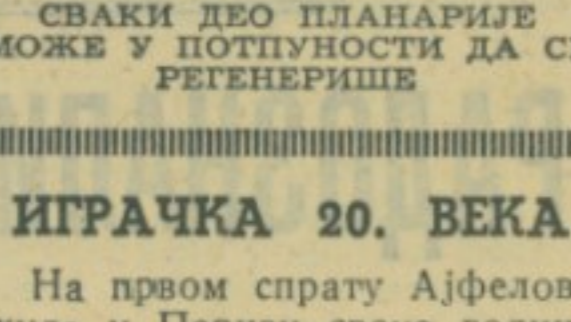
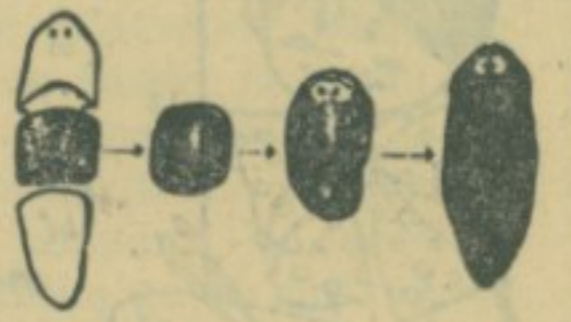
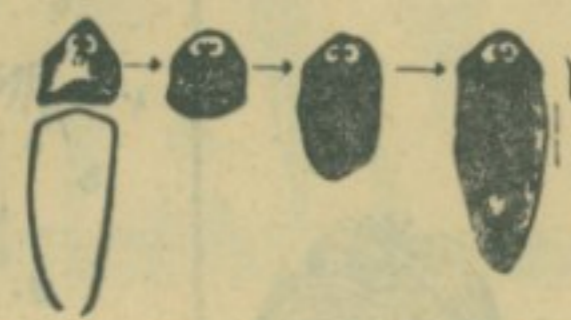

УМЕСТО ИЗГУБЉЕНЕ ГЛАВЕ

- НОВА

Способност неких организама да обнове изгубљене делове свог тела каткад се граничи са чудом. Гуштеру израсте изгубљени реп, а подекад и два уместо једног. Нове делове тела уместо изгубљених добијају и морска звезда, разне врсте ракова, глисте и закључно пужеви. Регенерација је откривена и највише изучавана на дупљарима (хидра). Међутим, највеће чудо природе у том погледу представља слатководни трепљаст црв — планарија (Planaria). У нашој зоолошкој терминологији нема народног израза па смо прихватили латински, али га пишемо планарија.

Реч је о слатководном црву који потиче још из мезозонка што значи да је стар преко 180 милиона година. Неке врсте из његове породице живе у влажној земљи док друге сусрећемо у мору. Његово тело је пљоснато и издужено, кроз водену средину креће се захваљујући нарочитим трепљама. Супротно праживотињама које су састављене само из једне ћелије, планарија је вишећелијно биће. Има органе за варење, чула и органе за размножавање (планарије су фермафродити). Овај црв се може исећи уздужно или попречно у више комада, али ће увек ти комади у потпуности да се обнове! Ако му се одсече глава, површина ране се покрива танком копреном на којој се накупе бројне ћелије од којих настају разни делови тела. Реч је о ћелијама „способним за све“. Оне могу да мењају свој положај. Чим се упуте у правцу повреде оне преузимају своју нову улогу и преображавају се у ћелије мишића, чула, кожног ткива и др.

СЛУЧАЈ НЕНОРМАЛНЕ РЕГЕНЕРАЦИЈЕ ИЗГУБЉЕНОГ КРАКА МОРСКЕ ЗВЕЗДЕ

СВАКИ ДЕО ПЛАНАРИЈЕ МОЖЕ У ПОТПУНОСТИ ДА СЕ РЕГЕНЕРИШЕ

ОВАЈ ГУШТЕР УМЕСТО ЈЕДНОГ ИЗГУБЉЕНОГ РЕПА ДОБИО ЈЕ ДВА НОВА

ЖИВОТИЊЕ СЕ БОРЕ ЗА СВОЈЕ ГРАНИЦЕ

Испитивања која у овом правцу у последње време научници све чешће врше, откривају да се животиње никада не обрачунавају нити боре између себе из обести или луке суровости. Ако се изузме лов у циљу исхране или борба мужјака око женке, готово сви сукоби између животиња настају око граница територија које животиње одреде за свој животињи простор! До ових сукоба најчешће долази с пролећа када мужјаци љубоморно бране тло на коме са својом изабраницом свијају породично гнездо.

За посматрача са стране те међе су невидљиве. Неки сисари их обележавају мирисима. Антилопе, на пример, лупче из жлезда течност карактеристичног мириса која се трајно упија у камен или импрегнира дрво и грану, који потом попут камена међа упозоравају неопрезног странца да је приступ забрањен. У исту сврху јелен користи жлезде које се налазе код његових очију. Нилски коњ, мачке, афричке, америчке и азијске звери, из рода мачака означавају границе својих територија мокраћом или изметом. Птице су поетичније и ограђују се звучном баријером. Њихов пој обележава међе до којих је стран-

цу дозвољен приступ. Мужјаци риба неуморно круже дуж граница свог резервата док ракови испрекидано и претећи машу својим штипама кама око пукотине у стени коју су изабрали за склониште.

Чим повреди границу домаћина, уљез се излаже опасности. Па ипак, пре него што дође до физичког обрачуна бранилац ће још једанпут спољним знацима испољити своје борбено расположење. Галеб истегне врат, спушта главу, животиње из рода мачака лузе, пси режу. Ако упркос овим опоменама странци не уступке, долази до жестоких окршаја. И гле! Шта се десило! Борбени жар од једном јењава а бранилац посед се почиње питомо да опходи са доскорашњим душманом. То је знак да је овај у току гоњења стигао до међа своје територије. Разлог за даље непријатељство је нестало. Речито је пример за ово пас који може бити немилосрдан бранили приступ кући док је изван домаће територије питом као јагње.

Борбе око међа су ретко крваве и готово никад се не завршавају смрћу једног од супарника. Пред одлучношћу браниоца, провалник се убрзо повлачи. Штавише, он често спољним знацима поко-

равања признаје своју заблуду. Тако пас пружи врат а курјак изложи нападачу вратну жилу. Птица окреће кљун и више се не брани.

Територија животиња обично се поклапа са простором који окружује гнездо или тло на коме женка чува младунче. Колика ће бити површина то зависи од потреба. Лав захтева за себе право суверена на пространој ловној територији што је случај и код других месождера. Биљоједи су много скромнији. Птице се често задовољавају обичном камуфлажом.

Територија неких животиња представља праву тврђаву са тајним стазама, подземним ходницима и осматрачницама. Мајстори изградње таквих утврђења су даброви и видре. У средишту територије налази се главно склониште и око њега животиња не пасе нити уништава природну камуфлажу.

Територије животиња исте врсте се никада не укрштају јер свака јединка поштује право друге. Међутим, приликом освајања територија долази до жестоких окршаја. Када се једанпут утврде права и границе повуку, животиње живе у добрим суседским односима.

ОЧИГЛЕДНО

У Доц Ситију, у америчкој савезној држави Канзасу, још и данас важи закон према коме шериф не може бити човек који има вештачке зубе и равне табане. Месни адвокат М. Пикок затражио је поништење овог бесмисленог закона уз следеће образложење:

„Да ли сте икад видели ше рифа који нема лажне зубе и равне табане? Па то су управо две битне професионалне деформације напорног позива“.

НОВИ СОВЈЕТСКИ ТРАНСКОНТИНЕНТАЛНИ АВИОН

На совјетским ваздухопловним линијама појавили су се први типови совјетског трансконтиненталног млазног авиона ИЛ-62, славног конструктора Сергеја Иљушина. Авион има две класе са укупно 186 седишта. За случај потребе, прилагођавањем и новим распоредом фотеља туристички авион се може пре-

творити у луксузни салон прве класе са 115 седишта. Најзад адаптација омогућава да се авион претвори у удобна летећа спаваћа кола, са посебним делом за жене и мушкарце, у које могу да се сместе 85 путника. Авион лети просечном брзином од 900 километара на час.

ЗБОГ ЕРОЗИЈЕ

Амерички стручњаци намеравају ускоро да за неколико часова зауставе ток реке Нијагаре да би испитали дејство ерозије на стене преко којих се сливају чувени Нијагарини водопади.

НАЈДУЖИ ШПАГЕТИ

У Италији су за опкладу направљени најдужи и најтежи шпагети на свету: дуги 8.765 метара и 80 килограма тежки.

ИГРАЧКА 20. ВЕКА

На првом спрату Ајфелове куле у Паризу сваке године додељује се награда „Оскар“ за најлепшу децу играчку. Прошле године награду је до-

била електронска лутка. Она може да плаче и умири се само онда када јој стрпају у уста цуцлу с бочицом млека.

МУЗЕЈ ЗА ЛУТКЕ

У Вирбургу у Западној Немачкој отворен је пре извесног времена први музеј кућица за лутке. Најстарији од 50 изложених експоната потиче из 1550. године.

ВЕЧИТИ ПЛАМЕН

Стручњаци у Мађарској начинили су рударску лампу која осветљава „без ватре и дима“. Направљена на бази радиоактивних изотопа ова лампа, према мишљењу њених проналазача, може да траје непрекидно 27 година.

Међу најбољим ловцима икре на свету

Туркмени монголског порекла који живе на обалама Каспијског мора убрајају се међу најбоље ловце рибе јесетре од чије се икре производи чувени кавијар. Четрдесетак рибара живи 10 месеци годишње на једном острву Каспијског мора у персијским водама. Ту су потпуно отцепљени од цивилизације. У августу у тим водама пливају белуге, највеће јесетре од којих они, кад их послужи срећа, дневно добију чак и до 400 килограма кавијара. На овом острву произведене су у току прошле године 52 тоне кавијара што представља четвртину од укупне иранске производње кавијара. Најбројније су кечиге врсте северинга тешке осам до десет килограма, које дају свака по два до три килограма кавијара. Белугу често називају морским слонком. Она је тешка 75 до 300 килограма и даје 15 до 50 килограма кавијара. Прошле године уловљена је једна белуга од 1000 килограма дугачка четири метра од које је добијено 300 килограма прво класног кавијара. Укупна вредност тог кавијара износи преко 7 милиона старих динара! Изумирање јесетри у Каспијском мору представља је-

дан од главних проблема рибара Ирана и СССР. То је разумљиво ако се зна да у једном килограму кавијара има 80.000 јаја и да се од хиљаду јаја женке само три оплоде. Јесетре су нарочито осетљиве у првим данима живота док не достигну дужину од четири сантиметра. Стога совјетски и ирански стручњаци предвиђају да заједнички изграде велику „фабрику“ која ће годишње „производити“ пет милиона младих дужих од 4 сантиметра.

Мада се у Ирану годишње произведе свега 200.000 килограма кавијара, ова привредна грана доноси земљи највећи приход после индустрије нафте.

Изумирање јесетри у Каспијском мору представља је-

ОТВОРИ ОЧИ

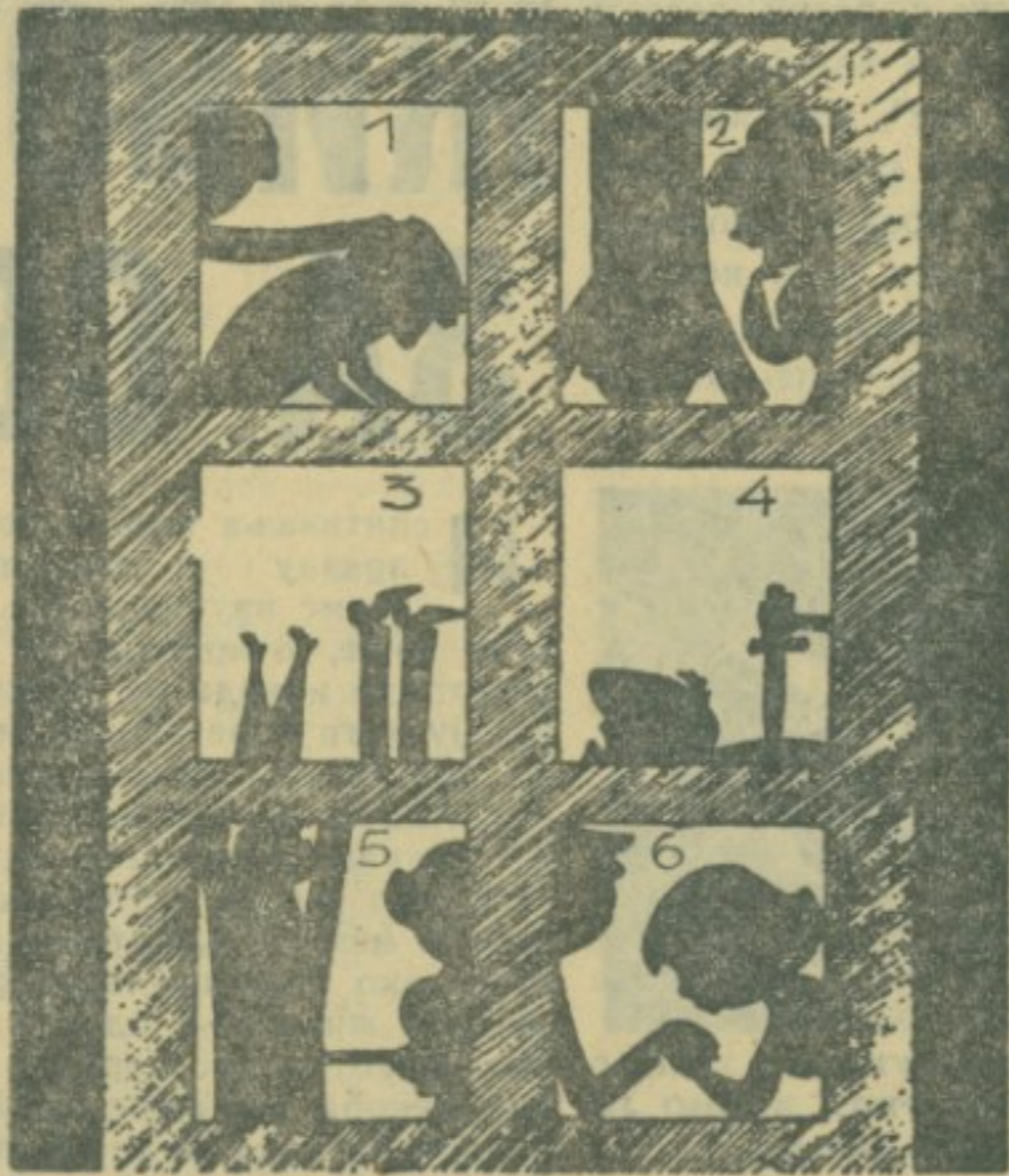
ИЗА СПУШТЕНИХ ЗАВЕСА

На десној страни нашег цртежа види се шест прозора. Вече је, у собама гори осветљење а на прозорима су спуштене завесе. Иза завеса се догађају неке тајанствене сцене. Али, све ће бити

јасно ако погледате на леви цртеж. На њему су сви учесници тих „тајанствених“ сцена, само нацртани појединачно. Покушајте да одредите које се две особе налазе иза којег окна и шта се догађа иза завесе.

Одговор:

Прозор број 1: „А“ пева — „Е“ га прати на клавиру; прозор број 2: „Б“ је амбљаво кошуљу — „Д“ га прати на клавиру; прозор број 3: „И“ и „К“ играју шаховску партију; прозор број 4: „Н“ и „О“ играју шаховску партију; прозор број 5: „Л“ и „М“ играју шаховску партију; прозор број 6: „П“ и „Р“ играју шаховску партију.

ЗА НАЈМЛАЂЕ

Ако хоћете да сазнате шта представља цртеж мале Бранкице, повежите оловком све тачке обележене бројевима од 1 до 50.

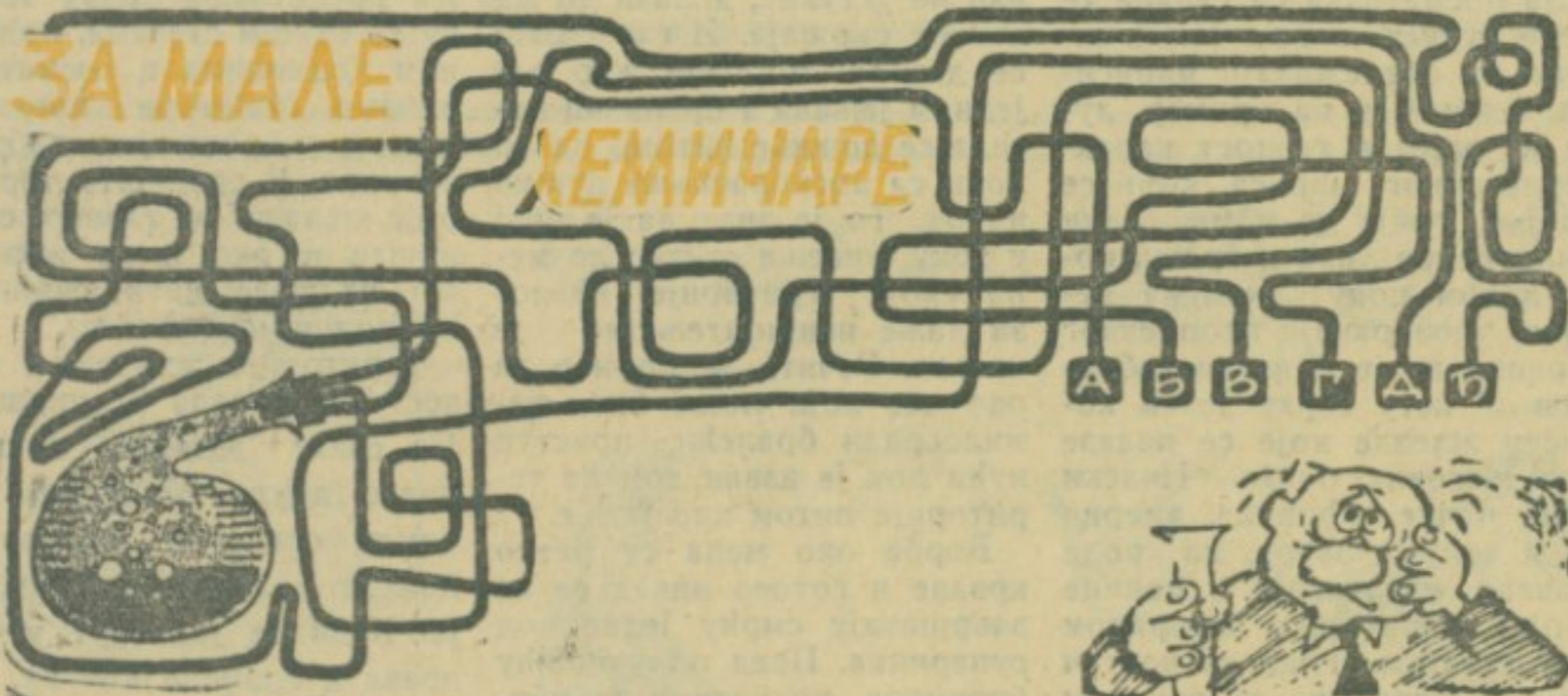

РАДОЗНАЛИ МАЈМУНИ

Ова два мајмуна видела су да деца слажу неке картончиће. Зажелели су да се и они поиграју. Али, разуме се, мајмуни не могу да знају да се на картонима налазе слова која, тачно поређана, дају имена три велика европска града. Можете ли ви да сложите карте тако да добијете имена ових градова? Напомињемо да су имена написана латиницом, инако како се пишу у оригиналу.

Одговор: Лондон, Берлин, Париз.

Научник на нашој слици направио је ново хемијско једињење, али кад је хтео да га испита заборавио је, расејан као и сви научници, да обележи цевчицу кроз коју из реторте треба да сипа течност у епрувету. Знате ли можда ви која је од ових шест цевчица права? Они који не успеју да погоде нека погледају.

Одговор: Научник треба да намесобележи цевчицу број 5.

НАПРАВИ САМ

КУЋИЦЕ ЗА ПТИЦЕ

Да ли сте у ове хладне зимске дане помислили на врапце и остале мале крилате пријатеље који прозебли и без заклона стоје шћућурени на некој огоделој грани. Да бисте им бар унеколико помогли, предложимо вам да направите једну од ових кућица и обесите је на балкон, испод прозора или, ако имате башту, о неко дрво.

Кућицу број 1 можете направити од шпер-плоче или танких дашчица лепо изглављених шмирглом-папиром. Уместо крова послужите вам свежањ сламе који при врху треба добро да стегнете каналом да се слама не би осипала.

При прављењу кућице пазите на величину отвора кроз који птица треба да уђе унутра. Да би јој било топлије можете и на под ставити мало иситњене сламе. Овакав модел кућице погодан је за терасе.

За кућицу број 2 можете узети већу дрвену кутију правоугаоног облика. И овај тип кућице погодан је за терасе, мада се са задње стране кућица може окачити испод прозора или о грану дрвета.

За кућицу под бројем 3 узмите већу саксију или стару употребљену кофицу од пластике коју ћете исећи као што се види на нашој слици. Затим од дрвета изрежите округлу плочу и на средини плоче направите отвор. Кроз отвор провуците парче канапа и на доњој страни плоче завежите чвор. Затим на горњем делу кофице направите такође отвор и провуците други део канапа и онда целу кућицу обесите о грану дрвета. Да се саксија или кофица не би одвајала од плоче намажите ивице

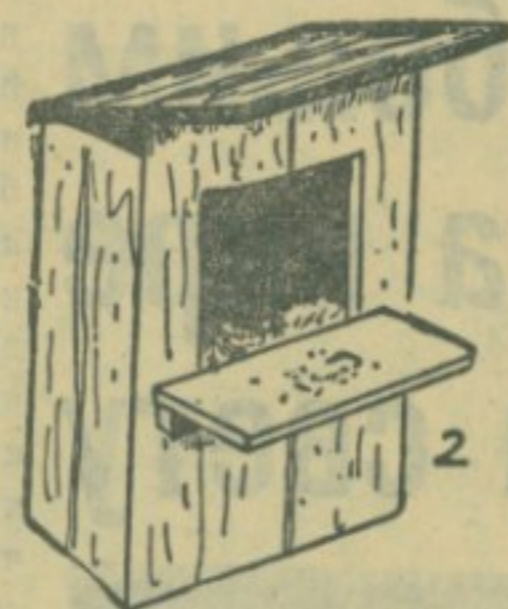
лепком и пре него што је закачите оставите да се лепак осуши.

Модел кућице обележен бројем 4 намењен је птицама које праве гнезда при земљи. Као матери-

јал може вам послужити саксија, али пазите да отвор не буде много велик да се не би унутра увукла мачка. Добро би било да додате уз отвор један круг од картона.

Да бисте своје мале пријатеље навикли да се и користе овим топлим заклонима, ставите близу њих као и у саме кућице доста мрвица од хлеба или зрнаља а околи материјал који ће им послужити за прављење гнезда: вуну, вату и парчад разних тканина.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) главни град Судана, 6) врста пса, 7) женски ручни рад, 8) личност из једног Толстојевог романа, 10) врста посуде, 11) иницијали словеначког књижевника („Мартин Качур“), 12) румунски књижевник (Јок, 1881 — 1947), 13) део животињског тела, 15) уже за хватање животиња, 16) староримски песник (Квинт), 18) слово латинице, 19) земљиште, 20) хемијски знак за талијум, 21) део дрвета, 23) река у Сибиру, 25) крволочна звер, 26) јужноамеричка врста камила, 28) иницијали хрватског књижевника („Царева краљевина“), 29) опера Жила Маснеа, 30) острво у Јадранском мору, 32) наша река, 33) врста мајмуна, 35) град у Француској, 36) наш књижевник, но беловац.

Усправно: 1) усредсређивање, 2) стара турска титула, 3) хемијски знак за радијум, 4) удубљење у карним пределима, 5) име и презиме сарајевског књижевника, добитника НИН-ове награде критике за роман „Дервизи и смрт“, 6) ритмички музички инструмент, 8) држава у Јужној Америци, 14) врста јела, 17) новчана јединица у Јапану, 21) део тела, 22) речни рибац, 24) прокоп, 27) летопис, 31) доживљај за време спавања, 34) иницијали чешког научника, оца славијистике као науке (1753—1825).

1	2	3	4	5	
6				7	8
9			10		
11			12		
13	14		15		
16		17		18	
19			20		
21		22		23	24
25			26	27	
28		29			
30	31		32		
33		34		35	
36					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) лов, 4) боб, 7) анал, 9) Саба, 10) сала, 11) арац, 12) Отава, 14) снимаче, 16) стена, 17) ара, 19) ор, 20) Ири, 22) аб, 23) кит, 25) елнта, 27) подлога, 30) главе, 32) лала, 34) Илок, 36) Овен, 37) Кит, 38) мед, 39) тов.

Усправно: 1) ласо, 2) она, 3) Валоне, 4) Барања, 5) оба, 6) Ваку, 8) Латина, 9) Сава, 13) амарела, 14) стрип, 15) ерата, 16) сок, 18) аба, 21) Итописи, 31) доживљај за време спавања, 34) иницијали чешког научника, оца славијистике као науке (1753—1825).

ОБОРИО САМ ЈАМАМОТА

Пуковник у пензији америчког ваздухопловства Томас Ланфијер извео је један од најсјајнијих подвига на тихоокеанским бојиштима у другом светском рату. Ескадрила под његовом командом оборила је авион у коме је летео мозак јапанске ратне стратегије и творац велике победе код Перл Харбура — адмирал Јамамото. Ланфијер је лично описао овај догађај.

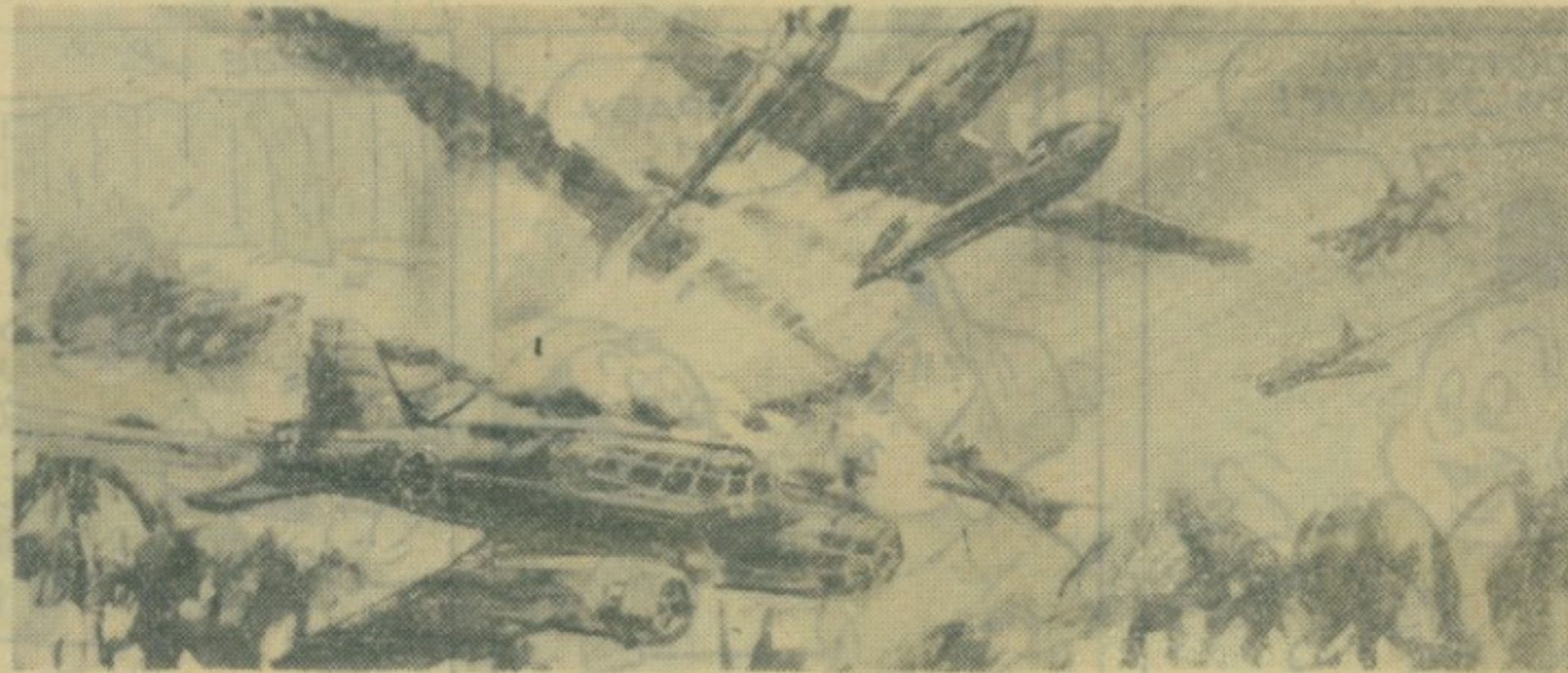
Наш отац био је један од пионира америчке авијације у првом светском рату. Одмах после изненадног јапанског напада код Перл Харбура мој брат Чарли и ја, обојица смо се по угледу на оца определили за авијацију, захваћени буром ратног вртлога. Чарли је довршавао обуку морнаричког пилота док је мене су послали у Гвадалканал са ескадрилом ловца П. 38. Мада случајни, сусрети с братом у току извршавања ратних задатака били су честии. У марту 1943. године чуо сам одједном његов глас преко радио-таласа изнад Гвадалканала. Каква радост! Онда се једног дана десило да сасвим случајно заједно улетимо у ваздушну битку са непријатељским ловцима. Другом приликом одређен сам у екипу за спасавање која је добила задатак да тражи када је падобраном искочио изнад острва Санта Изабел које су Јапаници били окупирали.

Пред вече седамнаестог априла 1943. године добио сам наређење да се одмах јавим главном оперативном штабу у подземним склоништима Хендерсон Филда. Стигао сам заједно с највећим асом Гвадалканала, командантом 3.9. ескадриле Џоном Мичелом. Већина високих команданата била је присутна. Лица су им била озбиљна. Један адмирал пружио ми је каблограм на коме је стајала забелешка с напоменом „строго поверљиво“. У тој деленици је писало да ће адмирал Јамамото са официрима свог главног штаба стићи 18. априла у Бугенвил, једно од острва Соломонског ар-

хипелага. Затим је следила војничка заповест: „Наређује се ескадрили 339 П-38 да пресретне непријатеља и уништи га по сваку цену. Председник

ден као стена. Представљао је страх и трепет за Американце. Сви су га ценили као твораца модерне јапанске ратне флоте: он је усавршио технику ноћних битки и напада торпедом, а као авијатичарски пионир допринео је изградњи чувеног ловца „зеро“.

Одлука да се нападне његов авион донета је после једне акције кад су амерички стручњаци дешифровали јапанску шифру. То им је омогућило да протумаче напознати је и најповерљивије непријатељске поруке. Чим се сазнало за Јамамотов лет, амерички адмирал Честер Нимиц је поставио питање: „Да ли Ја-

САД придаје изузетан значај овој операцији“. Извештеји смо да ће Јамамото са својим главним штабом летети са два бомбардера у пратњи шест ловца. Добили смо тачне податке о времену лета. Потпис Франк Кнокс.

Изузетна напетост осећао се у ваздуху. Јамамото није био само командант јапанске морнарице. Управо је он извео изненадни напад на Перл Харбур када је америчка флота десеткована и убијено две хиљаде морнара и официра. Мичел и ја смо се погледали. До Бугенвила има 500 километара. Од свих апарата у Гвадалканалу само су ложили лајтнини могли да преваде ово растојање и врате се.

Јамамото је имао 59 година, био је мали, снажан и ле-

паници имају некога ко би могао да замени Јамамота? Сви су се сложили да такав ратник не постоји. Јамамото је био главна фигура на јапанској ратној табли и ова прилика се није могла пропустити.

Адмиралов авион требало је да атерира сутрадан у девет и 45 на главни аеродром Бугенвила Кахили. Одлучено је да авион треба пресрести десет минута раније, 56 километара северно од Кахилија. Располагали смо само са 18 апарата док су Јапаници имали у Кахили 100 авиона. Чак и са додатним резервоарима нисмо смели да прелетимо ни километар више ако смо желели да се вратимо у базу.

Полетели смо у седам и 25. По Мичеловом наређењу 14

апарата под његовом командом требало је да буду спремни да одговоре на напад ловца „зеро“ стационираних на аеродрому Кахили. Под мојом командом остало је четири авиона који су одређени да изврше препад летећи на висини од 3.000 метара. Знали смо да Јамамото представља неотворене савршене тачности и да ће се тачно у секунд појавити у одређено време на небу. Летели смо тако ниско да смо готово додиривали таласе. То је био једини начин да нас не открију јапански радари.

Око два часа летели смо над пучином. Нигде тла. Као пред сваки окршај осећао сам грчеве у стомаку. Међутим, тог дана био сам одлучан као никада до тада. Мада сам се плашио у мени је преовлађивало оно чудно расположење које је потребно да би човек положио свој живот за испуњење неког великог циља. Овог пута тај циљ био је: оборити Јамамота, мозак јапанске ратне машине.

Прво се на хоризонту појавило острво Трежери а затим велики зелени телих Бугенвила. Мичел је са својом ескадрилом по договору пошао „у сусрет“ да би се испео до висине од 6.000 метара. Пра-

према нама не слутећи још увек ништа. Изненада сам приметити да Холмс има тешкоћа са својим резервоарима. Није успео да их се ослободи и могао је да нас напусти. На исти начин поступио је и његов пратилац. Остали смо само Барбер у свом авиону и ја.

Када је јапанска формација била на 1.500 метара од нас, ловци „зеро“ су нас приметили. Изабацили су своје резервоаре и суновратили се на нас. Челни бомбардер се издвојио и пуном брзином упутио у правцу шуме док се други устремио на нас. Пикирао сам у правцу првог док су се три „зероа“ као копци оборили на мене. Из свих њих својих митраљеза отворно сам паљбу на челног. Мимоишли смо се само за који метар. Крило погођеног јапанског авиона захватио је пламен и оно се одмах затим откачило. Из оштећеног авиона који је падао у ковитлацу сукњици су црвени језици и густ дим.

У истом тренутку направно сам лупинг, окренуо се на лево и пошао у потеру за првим бомбардером. Као да је страх којим сам био испуњен изострио мој вид. Спazio сам Барбера који се очајнички бранио од напада више „зероа“. Ускоро су се друга два устремила на мене. Тада сам разазнао сасвим доле, у сенци зелених крошњи, први бомбардер који се попут нечујне птице удаљавао. Суновратио се ка њему и сасуо му у реп огањ из свих оруђа којима сам располагао. Прво се запалио мотор а затим и десно крило које се тренутак касније одвојило од трупа. Бомбардер се срушио у прашину. За то време Барберу је пошло за руком да пошаље други бомбардер у воде Пацифика.

Извршили смо задатак. Сад је требало да што пре умакнемо. Изнад аеродрома Кахили приметили смо више тачака које су хрлиле к нама. Дао сам свом „лајтнинцу“ највећу могућу улазну брзину и полако сам одмицао својим гоноцима. Мој апарат био је изрешетан као старо сито. Ипак сам читав стигао у базу. Ту сам сазнао да је Барбер поред другог бомбардера оборити и два ловца „зеро“.

Тек после рата добили смо тачне податке о исходу нашег препада. Бомбардер који је оборити Барбер успео је да се спусти на површину океана где су спасени тешко поврвени адмирал Угаки и Китamura. У другом бомбардеру који је откривен здобљен у шуми нађен је леш адмирала Јамамота са руком која је грчевито држала самурајски мач. Његовој сахрани у Токију присуствовало је неколик милиона Јапанаца.

... прва рударска дозвола била је издата 1234. године. Тада је краљ Хенрик III дозво-

лио становницима Њу Кастла да у околини града копају угља.

... краљевски паун крајем сваког лета изгуби свој велики, шарени реп који идућег пролећа поново изра-

сте. За време док је без репа паун се скрива од осталих животиња и људи, као да га је срамота.

... жене из племена Ант Оуса у Мароку носе здела обојена интензивно плавом бојом која временом пређе на кожу. Та плавичаста боја се никаквим средстввом не може касније скинути с коже.

... месо крокодила има укус сличан свињ-

ском. Најукуснији део на крокодилу је — реп.

... на нивоу Мртвог мора (394 метра испод морске површине) вода не прокључа на 100 Целзијусових степени већ на 102 степена. Насупрот томе у високим планинама вода врн већ на 80 степени.

Новац тежак 20 кг

На међународној изложби у Њујорку изложен је највећи комад металног новца на свету, величине 35 x 65 сантиметара а тежак 20 килограма. Новац је пореклом из Шведске и потиче из 1664. године.

Филм посвећен Холмсу

Енглески филм „Шерлок Холмс против Цека Трбосека“ је 129. филм посвећен чувеном јунаку Конала Дојла. Само у Француској се сваке године прода 60.000 књига о славном детективу Шерлоку Холмсу.

Збирка хармоника

Албер Рајснер има богату збирку хармоника од 153 инструмента. Најмања хармоника дугачка је 2,5 сантиметра и има свега 8 нота а највећа 2 метра и 680 нота.

„Дракулини ужаси“, „Дракулина крв“, „Дракула“ — филмови са оваквим насловима више од четрдесет година не силасе са екрана Европе и

ДРАКУЛА

Америке. Херој ових филмова је вукодлак који пије крв својих жртава, вампир, садиста који ужива између лешева. Дракула-сатана је стална личност у филмовима ужаса, као што је то Шерлок Холмс у детективкама, а Индијанци и каубоји у вестернима.

Четрдесет година живота у трећераздним филмовима само је део историје ове личности. У 19. веку био је објављен роман енглеског писца Брема Стоукера „Вампир“. Главна личност романа је гроф Дракула. О садржини и „вредности“ књиге најбоље говори поднаслов романа: „Необично смео покушај да се провикне у област тајанственог“. Али, књижевна судбина Дракуле не исцрпљује се само тим романом. Вратимо се још три века уназад и исто то име срећемо у појми немачког песника 15. века Михаила Бехајма и у разним петпарчким издањима књиге „О великом чудовишту“. У древној Русији људи су, зауставивши дах, читали историју „О мутјанском војводи“.

Јунак свих тих књига опет је Дракула. А тај јунак потпуно стварна, историјска

личност. У периоду од 1456. до 1477. године у Влашкој (део данашње Румуније) владао је неки Влад Цепеш. Сво његово име много казује: Цепеш у ствари значи: „онај који набија на колац“. На породичном грбу Влада Цепеша била је представљена аждаја или влашки — дракула.

Влашки војвода Влад био је, кажу, добар војсковођа али се није тиме прославио. У сећању његових савременика, а касније његових потомака, остали су само његови сурови и језиви поступци. Једном приликом он је француским посланицима гвозденим ексерима приковао капе за главу само због тога што их нису скинули у његовом присуству. Он је позвао на гозбу све сиромашне из своје земље а затим их запалио. Набио је на колац свог слугу због тога што није могао да поднесе задах убијених, између којих је Дракула волео да пирује.

Када је наредио да се запали зграда у којој је приредио гозбу за сиромашне, Дракула се обратио својим бојарима следећим речима: „Данате зашто учиних тако: прво, да се не стужују људима

и да не буде сиротиње у мојој земљи; друго, да нико од овом свету не страда од сиротиње или од болести“. Он је сматрао да је на тај начин, једним ударцем убио две муве: прво, очистио је своју земљу од сиротиње, а друго — и саму сиротињу избавио је од страдања и болести.

Као поборник те исте „правде“ иступа Дракула када наређује да се натакне на колац жена једног сељака којој су најпре одсечене руке само због тога што је једном срео њеног мужа у испуној одељу. „А зашто ти лењост показујеш према свом мужу? — тако јој се обратио. — Он дужан јесте сејати и орати и тебе хранити а ти дужна јеси мужу својему одељу чисто и лепо чинити...“

Међу Румунима дуго се још могла чути изрека: „Добро је што у наше време не кнезује какав Цепеш! Треба би много кочева да се свет избави од лењиваца од којих стење земља којом иду“.

Још за Дракулина живота о суровом влашком кнезу причало се по свим земљама Европе. Према речима румунског писца Михаила Садовјану, француски краљ „сањао

је, блажено се осмехујући, о тој корисној уметности уништавања коју је постигао далеки дунавски кнез“.

Године 1481. велики московски кнез Иван III послао је у „Угарску земљу“ свог посланика Федора Курицина. Курицин је провео неколико година у Мађарској и Молдавији. Ту је он чуо многе приче о влашком војводи који је 1477. године погинуо у борби с Турцима.

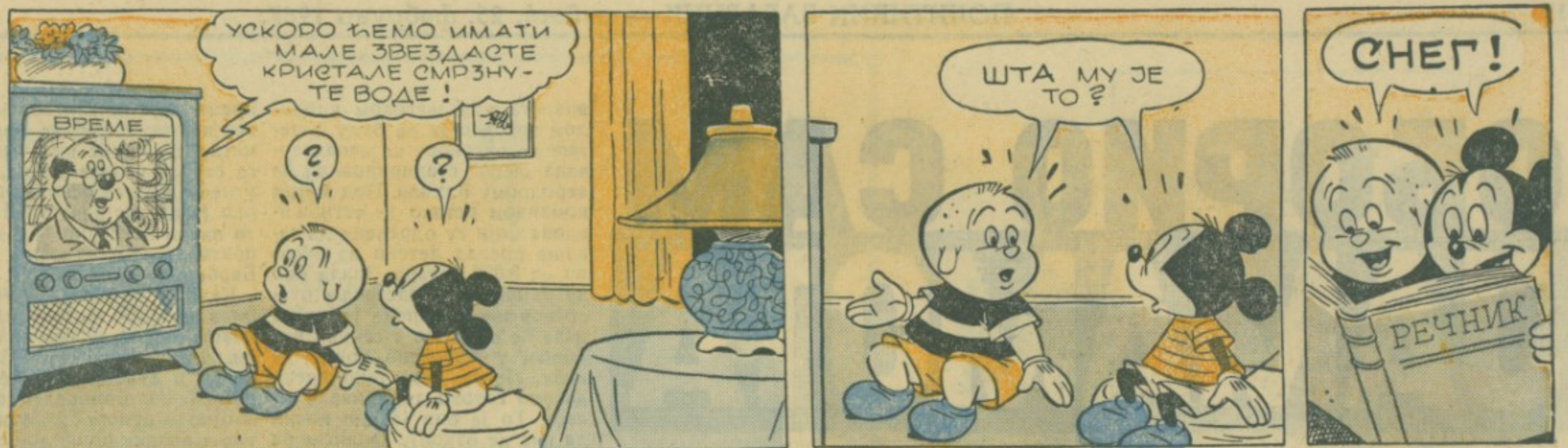
Дракулина личност привукла је пажњу руског посланика. Ма колико чудно изгледало, он у њему није видео слику „отелотвореног сатане“, већ идеал јаког и моћног владара какав би требало да буде и велики московски кнез. Федор Курицин је имао великог утицаја на Ивана III и њихови савременици нису узалуд говорили да је велики кнез „у свему покоран свом дијаку“. А Федор Курицин је брижљиво записивао приче о Дракули и донео их је у Москву као неку врсту упутства и приручника за Ивана III.

Па ипак је „Повест о Дракули“ ускоро била забрављена у Русији. Јер, кнез Иван, „реални Дракула није трпо књишког Дракулу“ — како то објашњавају историчари.

Повест о Дракули читана је у Русији кришом јер је аналогна с московским господарима, нарочито са Иваном Грозним, била више него очи гледна.

WALT
DISNEY

МИКИ

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

